

MŪSU KELIAS

Lietuva
Tėvynė
mūsų...

LITHUANIAN NEWSPAPER "OUR WAY" * AUTHORIZED BY EUROM HQ, CIVIL AFFAIRS DIVISION

Nr. 15 (205) V metal

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, IŠEINĄS DUKART SAVAITĖJE

Dillingen/D., 1949 m. vasario 23 d.

Norvegija jungiasi prie Atlanto pakto

Visiškas Sovietų politinis pralaimėjimas

Sovietų Sąjunga, 30 metų vesdama agresyvinę politiką, paremtą melu ir apgaule bei penktosios kolonos infiltracija, šiandien politinėje arenoje priėjo lepto galą. Sovietinio melo propaganda atsiuma į Vakarų diplomatų kaktas, kaip žirniai nuo sienos.

Jei demokratinis pasaulis, susidėjęs aplinkybėms, turėjo remti Sovietų Sąjungą, kariavusią su vokiečių hitlerine ekspansijos politika, tai dabar atverčiamas toks pat tiesos lapas kaip ir Hitleriui. J. Tautų Socialės ir Ekonominės taryboje J. A. Valstybės ir D. Britanijos atstovų kaltinamas Sovietų vyriausybei dėl 8-14.000.000 žmonių laikymo koncentracijos darbo stovyklose yra daugiau negu eilinis pareiškimas. Tokios kalbos prieš ketveris metus būtų buvusios pasmerkto, o jų kalbėtojai patraukti tieson už „nedraugišką“ žestą savo didžiajam karo meto sąjungininkui. Dabar padėtis pasikeitė. Reikalaujama Sovietus paaiškinti, už kokius nusikaltimus jie ten laikomi, ar jų šeimos baudžiamos ir kt.

Suprantama, kad prie tų bizūnų, badu, šalčiu ir nežmoniškais gyvenimo sąlygomis „auklėjimo“ stovyklų demokratinio pasaulio atstovai nebus prileisti, kol Kremlius bus Rusijos plotų valdovas. Tačiau pasaulio dauguma suprās, jog jei jau nerodoma „auklėjimo“ istaigų, tai jos yra netokios, kokias supranta vakarai. Taigi, Sovietų Sąjungos melo politika apnuoginta ir pasauliui paskelbta.

Antras Sovietų Sąjungos politikos pralaimėjimas — Norvegijos išskyrimas iš Skandinavijos bloko S. Sąjunga, norėdama atraukti Norvegiją nuo Vakarų bloko, metė didelią jėgą — nepuolimo pakta, bet Norvegija suprato, kad jaukas yra užkabintas ant didelio kablio, Kremliaus piatuvo, kuris užsikabinusiam padarui neša mirtį, kaip jis buvo atnešęs trims Pabaltijo kraštams — Lietuvai, Latvijai ir Estijai. Norvegijos darbininkiškoji vyriausybė geriau pasirinko „buržuazinę“ Vakarų draugystę, negu „darbininkiską“ sovietinę.

Sovietų Sąjungos pastangos atraukti Norvegiją nuo Vakarų nuėjo niekais. Kremlius nevertui manevruoja Baltijos jūroje ir Baltijos ore. Tai vis gąsdinimo politika. Sovietai verčia ir Suomiją sudaryti „demokratinę“ vyriausybę, nes dabartinė Fagerholmo vyriausybė yra sudaryta iš daugumos sluogsnių ir nevisai palaiko Maskvos norus.

Maskva nori, rašo britų laikraštis „Sunday Times“, ne tik atraukti Norvegiją, bet visai suardyti Atlanto pakta. Šiuo metu, anot Sunday Ti-

mes, esančios trys grupės, kurios stekia Atlanto gynybos pakto suardymo. Svedija atsaisko prisidėti prie pakto. D. Britanijos kairiojo flango darbiečiai varo akciją, nukreiptą prieš Ameriką. Tačiau vargų pasiseks toks ardomasis darbas.

Norvegijos prisidėjimas, anot Scrutater, prie S. Atlanto pakto yra didelės svarbos, nes jos prekybinis laivynas yra priskaitomas prie didžiausių. Reikia laukti dar Danijos prisidėjimo prie šio pakto ir Sovietų gąsdinimo politika nueis niekais.

Atlanto pakto sudarymas paskutiniu metu tartum susidūrė su sunkumais arba bent su nepakankama garantija karo atveju. JAV užsienio reikalų ministeris p. D. Acheson vis nerandąs tinkamos formulės, kuri nepažeistų konstitucijos nuostatų ir patenkintų Vakarų Europos pageidavimus. Pagal J.A. Valstybių konstituciją, karo paskelbimas priklauso tik kongresui — abiejoms rūmams, bet ne vyriausybei. Užpuolimo atveju ant Vakarų Europos Amerika automatiškai negalėtų paskelbti ka-

ro. Ir šis faktas vakariečius kiek gąsdina. Tačiau NYHT vedamajame rašo, jog „jeigu rytoj būtų užpultas New Yorkas, tai valstybė nieko nerastų konstitucijoje ar įstatymuose, kas priverstų kongresą paskelbti karą“. Nežiūrint jos konstitucinės tvarkos dėl karo skelbimo, NYHT išvedžioja, joks legalus sakinyis negalės surišti tautą su jėjimu į karą. Kas yra ir gali surišti, tai pačių amerikiečių gyventojų pripažinimas, jog užpuolimas ant V. Europos gali giliai paliesti amerikiečių interesus ir kad jie patys bus atsakingi už tą užpuolimą, lygiai tai būtų užpultas pats New Yorkas, Havajai ar Kalifornija.

Iš šių išvedžiojimų aiškėja, kad nors Amerika, pasiremama konstitucija, negalėtų automatiškai paskelbti karą, užpuolikai vistiek neliktų nuošalyje ir jos galybė būtų mesta prieš agresorių. Kaip S. Atlanto paktas bus suformuotas ir kokia formulė įgaus, dar neaišku, bet vienas dalykas yra tikras, jog jo įgyvendinimas bus didelis įnašas prieš sovietinę agresiją. J. Aras

Pabaltijo Centro Komitetai imasi bendros akcijos

S. m. vasario 10 d. Geislingene įvyko eilinis Pabaltijo Centro Komitetui pirmininkų pasitarimas, kurio metu buvo konstatuota:

1. Žydai pradėjo akciją prieš pabaltiečius, būk jie esą karo nusikaltėliai ir juos reikia skryninguoti. Tuo reikalu jie įteikė IRO Centrui Zenevoje tam tikrus sąrašus. Konstatavus šią akciją, nutarta imtis glimnimosi priemonių.

2. Ryšium su masiniais išvežimais į Sibirą iš Pabaltijo kraštų, nutarta kreiptis memorandumais į UN, JAV, Didž. Britanijos, Prancūzijos vyriausybes, prašant daryti įtakos išvežimų sustabdymui. Be to, nutarta nuo š. m. vasario 24 d. (Estijos nepriklausomybės diena) ligi kovo 1 d. suruošti stovyklose specialines pamaldas, manifestacijas, mitingus, kreipitis į vietos vokiečių spaudą ir radiją su straipsniais ir žiniom apie sovietų nežmoniską elgesį Pabaltijo kraštuose.

3. Kadangi EUCOM išleido įsakymą, einant kuriuo iš IRO Fondo (sudaryto iš dirbančiųjų išskaitymų) duoti lėšas: 1) juridinei pagalbai, 2) apmokėti išlaidoms už dokumentų sudarymą, 3) išlaidoms korespondencijai ir 4) be tų išlaidų, IRO dar gali išleisti po 5000 DM kas mėnesį ypa-

tingiems reikalams, — prašyti, kad iš tos sumos kiekvienam tautiniam komitetui skirtų atitinkamą dalį. Be to, kreipitis į EUCOM'ą prašant šį įsakymą pakeisti mums palankesne prasme.

4. Sudaryti prie IRO štabo Bad Kissingene bendrą pabaltiečių atstovybę ir laikytis vienos linijos ginant bendrus reikalus.

5. DP Komisija yra įpareigota kasdien išspręsti 80 bylų, ligi šiol buvo sprendžiama tik 30. Nutarta prašyti, kad pagal „bilijų“ išvykusių į JAV statistika būtų skelbiama laikraščiuose su tautybių ir tikybų nurodymu.

6. Kadangi išvykstančiųjų bagažą kai kuriose Arejose dar ir dabar perveža į pereinam. stovyklas sunkvežimiais, o kitose — apmoka geležinkelio bilietus, o tai sudaro nemažą vargo ir išlaidų, nutarta prašyti IRO, kad visų išvykstančiųjų bagažą į pereinam. stovyklas būtų gabenamas sunkvežimiais.

7. Nutarta įteikti memorandumą p. A. Squadrilli prašant, kad šeimų nariai, jauni ir seni, būtų vežami kartu, kad dokumentai nebūtų legalizuojami vokiečių notarų, kuriems reikia mokėti po 15 DM, o visa tai būtų atliekama stovyklose teisės patarėjų.

8. Kadangi išvykstančiųjų bagažas neretai žuva arba visiškai palieka neišsiustas, prašyti IRO, kad jis būtų apdraudžiamas ir kad nebūtų daroma jokių kratų ar konfiskavimų.

9. EUCOM'as ir DP Komisija yra nuomonės, kad buv. mobilizuotiesiems vokiečių armijai nereikia kludyti emigruoti į JAV. Tuo reikalu jų yra pasiūstas JAV Karo Ministerijai raštas.

Tačiau praktikoje yra atveju, kad latviam ir estam sulaikomos bylos, o vieną estą net norima gražinti iš JAV. Pagal dabartinę praktiką CIC praleidžia visus mobilizuotus ligi kapitono laipsnio. Tuo reikalu nutarta įteikti p. Squadrilli memorandumą.

10. Besirūpinant liekančiais Vokietijos, nutarta įsteigti vokiečių valdžios patvirtintą sąjungą, kuriai, kaip juridiniam asmeniui, su laiku būtų galima perduoti tremtinių organizacijų turimą turtą.

11. Pavesti mūsų ryšininkams prie IRO išgauti iš jos Nr. 101 įsakymo interpretaciją pabaltiečių nutatyta prasme.

12. Dėl IRO ketinimų likviduoti mūsų I klasės pareigūnus paskirstyti po stovyklas ir tuo nuskriaudžiant mūsų dirbančiuosius, nutarta protestuoti. LTB

SARVUOTI AUTOVEŽIMIAI PRIEŠ STREIKININKUS

Italijoje pradėjus komunistams organizuoti darbininkų streikus, buvo pasiūstas ginkluoti automobiliai prieš tvarkos ardytojus. Vidaus reikalų ministeris pareiškė, jog esą 30 demonstrantų, karabinierių ir policijos sužeista.

Darbininkai pradėję protestuoti tada, kai iš fabriko buvo atleista 50 tarnautojų. Miestelio gyventojai, kurių yra 10.000, prisidėję prie demonstracijų ir išstatę gatvėse barikadas. Policija išėjo prieš barikadas ir buvo pasitikta granatomis, šūviais ir asarinėmis bombomis.

Bendro likimo brolius estus, švenčiančius savo Tėvynės laisvės 31 m. sukaktį, sveikiname ir linkime juo greičiau susirinkti laisvame Pabaltijy

Pasaulio sąžinei prabilus

JAV profesinių Sąjungų (AFL) surinktos medžiagos dėka, amerikiečių atstovas prie JTO ūkio ir socialinių reikalų komisijos Willard Thosp toje komisijoje pareikalavo patikrinti vergų darbo padėtį Sov. Sąjungos koncentrac. stovyklose. Iškeldamas visus faktus, C. Thosp dar pridūrė, jog panaši vergų darbo sistema įvesta ir kitose valstybėse, įeinančiose Sov. Sąjungos įtakos sferoje.

Tais pačiais faktais operuodamas, tik praplėsdamas argumentų horizontus, prie amerikiečių atstovo prisijungė ir britų atstovas Christopher Mayhew, nurodymas, jog ir Vokietijos sovietų zonoje načių technika konc. stovyklų praktikoje yra ne tik sovietų perimta, bet ir „patobulinta“.

Į sovietų atstovo atsikirtimus, jog sovietų stovyklos yra „pavyzdingos institucijos“, Thosp priminė ankstyvesnius sovietų prisipažinimus apie egzistenciją tokių „pavyzdingų pataisos stovyklų“ sovietų „darbo laudžiai“, kartu statydamas sovietų

delegacijai aiškius klausimus: 1) Kokius nusikaltimus stovyklų gyventojai yra papildę? 2) Kokiu būdu jie yra „pataliojami“? 3) Kokiu keliu vyklo jų nutelisimas? 4) Ar leista jiems susisiekti su artimaisiais už stovyklos ribų? 5) Ar stovyklų gyventojų artimieji panašiu būdu „pataliojami“? 6) Koks mirtingumas tose „pataisos stovyklose“?

Tačiau anglo-saksų delegatui ta proga davė aiškiai suprasti, jog sovietų žodiniai „argumentai“ vargu ką įtikins. Anot Mayhew, „sovietų vyriausybė savo tvirtinimus galėtų įrodyti leisdama pasauliui mesti žvilgsnį į ten vyriaujančias sąlygas. Bet gi užsieniečiai nacių Vokietijoje turėjo didesnę judėjimo laisvę, nei šiandien Sov. Sąjungoje“. Mayhew todėl ir siūlo pasaulio susirūpinimui išlaikyti, kad Sov. Sąjunga leistų JTO atstovams ar grupei laikraščių korespondentų apnaktyti didžiasias deportacijų sritis Sov. Sąjungoje.

Sovietų atstovo Zarapkinio atsakymas buvo formuluotas sovietams įprasta cinizmo gaida, būtent, kad vakarų atstovų argumentai ir tvirtinimai esą tik „groteskinis melas ir nesvari suktybė“. Zinodamas savo vyriausybės pažūras tuo klausimu, Zarapkinas neatsiklausęs Kremliaus galėjo čia pat vietoj pranešti, jog Sov. Sąjung. vyriausybė jokiū būdu nelesiantsi tikrinti padėtis savo teritorijoje.

Aišku savaime, jog esamoje padėtyje niekas ir nesitiki, kad tais pareiškimais būtų sugraudintos deportacijų išradėjų širdys. Tačiau reikia pripažinti, jog faktas, kad amerikiečių ir britų iškeltieji argumentai JTO forume sudaro naują lapą tos organizacijos ir pasaulio opinijos istorijoje. Anot šveicarų „Die Tat“, „pagaliam kultūrinio pasaulio gėda — vergija Sov. Sąjungoje, britų ir amerikiečių formaliai iškelta JTO diskusijoms“. Anot laikraščio, ta diskusija milijonams sovietinės sistemos vergų deka daug naudos neduos: sovietai jau seniai yra pamiršę pasaulio sąžinės balsą suprasti. Tačiau toje diskusijoje lai-

kraštis žiūri teigiamų reiškinų, būtent — kad tokie faktai iškeliami ir patvirtinami tarptautiniame forume. Faktai už kurių susigėdinę slapstosi ne tik komunistai ir jų pasekėjai, bet ir tie „mitlaufferiai“, kurie linke bolshevikliname režime įžiūrėti „didžiulį socialinį eksperimentą“. Gal būt tų faktų akivaizdoje praregės ir tie, kurie sugebės suprasti, jog daug ką stebines „rusiškasis atsikūrimas“ grindžiamas vien tik masių vergija.

Laikraštį džiugina ir ta aplinkybė, kad profesinės sąjungos kaip tik buvo tų faktų iškėlimo iniciatorėmis. Esą, niekas gal neturi tiek intereso kovoje su priverstinio darbo sistema, kaip pašauktieji darbininkijos atstovai. Gaila tik, kad tie atstovai per daug ilgai sėdėjo prie vieno stalo su tais, kurie save vadino darbininkų atstovais, o tuo tarpu buvo ir yra tiesioginiai ir begėdiškiausieji išnaudojimo sistemos kaltininkai.

Pasaulio sąžinei pagaliau prabilo. Ar ji liks tik žodinės kovos pozicijoje ar ieškos realesnių kelių ir priemonių ligiolinio sužeidimo dūmų nuplauti, parodys ateitis. Tiems, kurie yra pasiėmę atsakomybę kovoti dėl pavergtųjų išlaisvinimo, atsiveria nauji kovos horizontai. Tenka tikėtis, kad tos kovos vairs bus dar tvirtėliau palmtas ir rankas. Visi duomens kalba už tai, kad esame naujų galimybių prieangyje. —mšk—

Markos jau kalinamas Maskvoje

BUV. GRAIKIJOS SUKILELIŲ VADAS NUVILIOTAS MASKVON IR SEDI KALĖJIME NEVA UŽ BENDRADRAVIAVIMĄ SU MARS. TITU

Neseniai atstatytas Graikijos sukilelių vadas gen. Markos, kaip informuoja Žūricho laikraštis „Weltwoche“, šiuo metu esąs Maskvos politbiuro kalinys, kalinamas Liubjankos kalėjime. Kaip nurodo laikraštis, generolas buvęs netoli Bulgarijos-Graikijos sienos įviliotas į spąstus, bulgarų policijos areštuotas ir oro keliu iš Sofijos nugabentas į Maskvą. Areštas stiejamas su vienu slaptu marš. Tito laišku, kuriame šis

neva bandęs gen. Markos'ą patraukti savo pusėn. Šią šveicarų laikraščio žinią patvirtino graikų radijas, informacijos šaltiniu nurodydamas „patikimus sluogsnius“. Atėnų radijo pranešimu, Markos buvęs nuviliotas į Stolnik miestą Bulgarijoje ta priedanga, kad tenai vykstanti partizanų konferencija. Tačiau mieste jis buvęs tuojau bulgarų policijos suimtas ir, nugabenus į Sofiją, perduotas sovietinėms istaigoms.

Svedijos karinis pajėgumas

Neseniai Svedijos karo ministeris A. Vongt pareiškė, kad Svedijos aviacija turinti apie 1000 lėktuvų, kurių dauguma yra sprausminiai. Nuo karo meto Svedija naujomis karo medžiagoms išleidusi apie milijardą kronų (280.000.000 dol.).

Šiandien Svedijos imonės gaminančios jau sprausminius naikintuvus su 620 mylių greičiu per val.

Ministeris pirmininkas p. Erlander vienoje konferencijoje pareiškė, kad „esą lengva pasakyti, jog mes negalėsime išlikti nepaliesiti kito karo. Svedijos vyriausybė tačiau nesutinka su tokia pažiūra. Ir todėl ne laikas dabar nuleisti rankas ir laukti svetimųjų pagalbos.“

Svedija ir toliau pasilieka prie ankščiau pareiškto nusistatymo, jog visos trys Skandinavijos valstybės turinčios sudaryti karinę Sąjungą 10 metų. Esą, nė vienas pavieniai kraš-

tas nepajėgtų apsiginti nuo didelės valstybės užpuolimo. „Norvegija ir Danija negali apsiginkluoti be svetimųjų paramos. Skandinavija bet kuriomis apytovomis turi būti apsiginklavusi“, baigia premjeras. (AP/m)

30 DIPLOMATŲ PAS POPIEŽIŲ

Iš Romos praneša, kad JAV prezidento Trumano atstovas ir 29 kitų kraštų diplomatai aplankė Popiežių Pijų XII ir išreiškė jam užuojautą dėl kardinolo Mindszenty nutesimo. Akredituoti diplomatai prie Vatikano pareiškė, jog kiek jiems yra žinoma, jų ketinama akcija yra viena tų, kokios nežinó pasaulis jau visą 100 metų.

Diplomatai išreiškė protestą prieš neteisėną sprendimą, kuris nukreiptas prieš religinę, asmeninę ir politinę laisvę.

Juodukai švenčia Vasario 16-ją

Kalba eina apie Belgijos juodukus. Telsybė sakant, kai susirinko šventės švėsti, nebuvo juodi. Nusiplovė. Kas turi žmoną, buvo visai padoriai nupraustas. Viengungiams, žinoma, visada sunkiau... — Bet juodumas čia pas mus garbės ženklas.

Talgi tie lietuviai juodukai — angliakasiai iš Charleroi apylinkės — nutarė suruošti Nepriklausomybės Šventės minėjimą, būtent, ant žemės paviršiaus, pačiame miesto centre. — Ką norą ruošti čia nelengva, nes čia ne viena didelė lietuvių stovykla, o 15 mažų! Norint susitarti, norint susitikti su kuo nors, reikia važiuoti tramvajum, klaidžioti po prancūziškai pavadintas gatvikes, arba siųsti laiškus, telegramas, sukli belgų telefoną... Visos tos priemonės buvo pavartotos: Astramskas pusę mėnesio uždario pravažinėjo, Zaleckis beveik telefoną sudildino... Belgai paštininkai lakstė aplink barakynus ir angliakasių bazuose su express-laiškais, telegramomis, pakvietimais. Splaudėsi ir prancūziškai kelkėsi, kad tie nelemti užsieniečiai ne tik gyvena, bet ir laiškus rašo, kad dėl jų reikia gilų purvynėlių bristi (žinote, Belgijoje dažnai lyja, o proletarų gatvės dažnai ne akmenimis neišgrįstos!)

Kita sunkenybė — laiko stoka: čia juk žmonės darbininkai. Pavyzdžiui, nutaria: „Sudarykim, vyrai,

Atleisk jiems, Viešpatie...

Mūs gautame „Tiesos“ nr. rašoma, kaip tarybų valdžia Lietuvoje gerbia motinas (dr. S. Papeikio pranešimas LTSR aukščiausios tarybos prezidentume). „Iš viso LTS Respublikoje ordinaris ir medaliai iki 1948. XI. 1 d. apdovanoja 11 741 daugia vaikė motina, iš jų suteiktas garbės pavadinimas „Motina-Didvyrė“ 420 motinų. Sėkmingai vykdomas daugia vaikų motinų apdovanojimas ir toliau...“

Koks „kilnumas“! Tačiau dar gerai, jeigu tos daugia vaikės „motinos didvyrės“ yra importuotos komunistės iš tikrosios Tarybų Sąjungos. Tai jų propagandos reikalas. Bet jeigu tuos ordenus ir medalius šlykščios propagandos dėllei kalina ant tikrųjų lietuvių motinų krūtinų tai, yra biau. Juk tos motinos per kelėtą pastarųjų sovietinės okupacijos metų daugia vaikėmis nepadarė. O o jeigu taip, tai argi ne vienos tų motinų sūnūs 1919—1941 m. ginklu rankoje triuškinio raudonųjų ordas Kėdainių, Jezno, Alytaus, Ukmergės, Panevėžio, Zarasų, Kauno, Vilniaus, Varėnos, Pabradės, Švenčionių laukuose... Pagaliau, gal būt, ne vienos tų „Motinų-Didvyrių“ sūnus-inteligentus, ūkininkus, karius ar net Sibiran išvežamus mažamečius (jų motinas ar tėvus, gal būt, vieną kitią ir gražiną į tėvyne) kankino, žudė užkaltauose vagonuose, vežamus užtroškino 1940 m. siaubingajam birželio. O, horribile dictu!... O, dangaus keršto šaukiant nužmogimo, sužverėjusio, komunistinio daiktazmogio sąžinei!... S. U.

moterišką duetą! Geras sumanymas! — Bet kada repeticijas daryti? P. Sulskienė visada galėtų savo mažą Arūną kambary užrakinti palikti; bet p. Vaičiūnaitė, dirbanti ligoninė, sekmadieniais visada tarnyboje, o akomponuotoja p. Grigaliūnienė, gyvenanti už 20 kilometrų, tik sekmadieniais po pietų laisva... Ka daryti? — Tačiau tai ne klūtis! Angliakasiams (taigi ir jų žmonoms) ne akmens kalnas kelio nepastovs!...

Arba: vyrų kvartetas — tai bus gražu! Bet vienas dirba 8 valandas rytinėj pamainoj, antras vakarinėj, trečias naktinėj. O kaip žinote, paroj tik 24 valandos. Apskalčiuokit, ponai matematikai, kada mums patogausiausia susitikti? — Bet angliakasių kvartetas išėjo! Norit žinoti, kaip? — Gerai, šį kartą išduosiu paslaptį: o gi dvi ponios ir du vyrai... —

Kai atėjo diena, sekmadienis prieš Vasario 16-tąją, viskas buvo parengta, ir baltai nuprausti juodukai pradėjo rinktis. — Stebėjosi aplinkinių tramvajų konduktorai, dėl ko šį rytą toks judėjimas. Stebėjosi artimosios gatvės gyvenantys belgai, kodėl iš sesučių vienuolyno koplyčios girdisi vyrų balsai. — Bet pačios sesutės džiaugėsi, kad galingasis Tautų Viešpats galingu balsu garbinamas: iš suodžiais pilnų angliakasių plaučių „Pulkim ant kelių“ ir „Šventas Dieve“ skambėjo vis dėlto galingai... Džiaugėsi ir p. generolas Grigaliūnas-Glovackis, šią dieną Sv. Mišioms patarnaudamas. Jis nuvargęs, atvažiuo po nakties darbo, nesumerkęs alkū; bet jam ne pirmas sykis Lietuvos tarnyboje, kad po nakties darbo vėl darbo diena sekal. Po pamaldų iškilmingas minėjimas. Jį atidaro p. Ant. Banaitis, parbrėdamas šios šventės prasmę tremtyje: mes gyvename viltimi! — Jo pakviestas, p. gen. Grigaliūnas perskaito „Lietuvos evangeliją“, tai yra, 1918 metų Nepriklausomybės paskelbimo aktą. P. Generolas pažįsta visus ten pasirašiusius... Daugelio iš jų jau nėra šame pasauly, ir juos pagerbiam tylos minute. —

Po poros dainų ir muzikos, kuri vėl linksniau nuteikia susirinkusius, p. J. Zaranka skaito paskaitą, nušviesdamas, kaip istorijos bėgy, nuo seniausių laikų iki šios valandos, lietuvių gynė savo laisvę.

Ypač gausi meninė dalis. Poezijos paskaito p. Vitas ir p. Vitenė. Labai visiems patiko skaitymėlis „Žvirblis“ (jis imtas iš vienos Vokietijos išleptos knygos; sveikinimų jo autoritui), Pona Grigaliūnai paskambina pjaninu, o p. Povilionis akordeonu. — Paskul garsusis mūsų kvartetas, pasukli vienas karališko balso solistas iš Maurage... Mažieji pasirodo su deklaracijomis: Salskių Rytas, Vindaštų Irena ir Loreta. Ypač mažoji deklaravosi ligai: susimaisė ir emė eiti ratu, kartodama vis tą patį... Dėl to ir plojome jai ilgai, ir visiems fotografams buvo laiko prisitaikinti. —

Vienu žodžiu, minėjimas praėjo jaukioj lietuviškoj nuotaikoje, ir dalyvavusieji nuoširdžiai dėkoja rengėjams bei organizatoriams pp. Rudaičiui, Astramskui, Banaičiui ir kitiems; taip pat minėjimą pravedusiam T. Vl. Mikaluskui S.J.

Dabar juodukai, išvilpdami lietuviškas melodijas, vėl sulindo į juodus požeminius urvus. Bet jie įsitikino, jog ir po žeme jie lieka lietuviais: anglių kasykla nėra priešinga lietuvybei! — Ir dėl to štai koks pasiūlymas:

Angliakasiai siūlo būsimajai Lietuvos vyriausybei, kad išsiderėtų iš būsimosios Rusijos vyriausybės (gal būt, reparacijų sąskaiton...) bent keletą anglių kasyklų. (Tik tegu gerai pažūri, kad tajos nebūtų žemos! Arba tegu mūsų pasiklausia.) Angliakasių specialistų bus! Ypač porijonų bus pakankamai. (Jus nežinote, kas toks porijonas? — Tai toks viršininkas kasyklose: nelabai aukštas, bet praktiškai labai galingas...) Štai Butkevičius iš Forchies, Sulčius iš Providence, Kitavičius iš Chatele — visi ir gali ir nori būti porijonais. O Zaleckis tai ir kasyklų direktorium apsiimtų būti! — Taip, angliakasiai žino savo darbą. Tiesa, jie nežada ilgiau pasilikti Belgijos požemy. Bet štai jų pasiūlymas: jei kalba eity apie Lietuvos kasyklas ir apie Lietuvos angli — mes pasirašom sutartį dešimčiai metų! Juodas Juodukas

JAV ŽYDAI REIKALAUJA NAUJŲ SKRYNINGŲ

New York Times pranešimu, šešios didelės JAV žydų organizacijos, kad pagyvintų Europos DP emigracijos reikala, pareikalavusios, jog amerikiečių įstalgos visus emigrantus patikrintų naujuose, griežtesniuose skryninguose. Europos DP stovyklose dar gyvena daug kolaborantų ir asmenų, simpatizuojančių nacizmu. Amerikos viesuomenės opinija reikalaujanti, kad visus, kas „užnuodyti rasizmu ir totalitarizmu“, neįsileistų į JAV ir patikrinant tautų jiems tokias pat griežtas priemones, kaip dabar taikoma komunistams. Toliau žydų organizacijos pareikalavė, kad DP priimtų Amerikoje, neatsižvelgiant į žinomas tautines ir religines grupes. LLV/SB

Grohno stovyklos naujienos

— Grohno (prie pat Bremeno) stovykla, kaip paskutinė pereinamoji išvykstančių vieta, yra vadinama „Paskutinė stacija“. Per ją daugiausia vyksta Kanados ir JAV emigrantai. S. m. vasario 4 d. Amerikon išvyko vėl didelis transportas, kuris išvežė apie 50 lietuvių, kurių tarpe išvyko Dr. Tercijonas su šeima, pulk. Saladzius, šachmatininkas K. Markevičius ir kiti.

— S. m. vasario 10 d. laivu „Samaria“ vėl išvyksta didelis transportas (per 1200). Kanadon. Tarp jų yra apie 150 lietuvių, kurie važiuoja įvairiomis schemomis ir su affidavitais. Su šiuo transportu išvažiuoja Kanadon žurnalistas Kl. Prielgauskas, keletas buv. aukštųjų kariškių, o šiai jau didelis skaičius merginų namų ruošos darbams.

— S. m. vasario 6 d. Diepholzo lietuvių choras, diriguojamas Mykolo Liuberskio, koncertavo Grohno pereinamojoje stovykloje ir turėjo didelį pasisekimą.

SKAUTIŠKŲJŲ TAKU

Redaguoja vyr. sktn. A. Krausas

Susimąstykite

(Vasario 22 d. Mąstymo Dienos proga)

Sese, atsistoki šiandien aktyvaudoje puošnios žemės, išpintos keliais ir kelelais, apvožtos milijonais žvaigždžių ir saulų dengiančiu dangumi, ir susimąstyk! Ištiesus ranką pridėk pirštą prie miestų, kvėpuojančių spygliais ir lapais girių, kalnų, pasikelk į padanges ir nusileisk į gilybes. Į tavo sielą prašneks daugybė balsų, išgirsi skuniją ir ašarų, dejonų, džiaugsmų, nerūpestingo juoko, ardančių ir kuriančių rankų darbų, didybės ir menkystės akordų. Išvysi kalnus skriaudų, nelaimių, eisenas laimingųjų, nugalėtojų ir pavergtųjų.

Pamatysi tiek žmonių — senų, našlaičių, suaugusių, benamių, kurie taip reikalingi seseriškos mėsės, draugo rankos ir žmoniškumo. Tarpe jų išskirsi savo idėjos sesių — ne vien iš pareigos ženklas kaklaraiškis, bet iš pasiaukojamų darbų.

Rūpestingiausiai ir nuoširdžiausiai apžvelk savo, paliktą didžiausioje nelaimėje, kraštą, plačiuosius ištrėmimo siaurės Rusijos plotus ir atpažink Aisčių kraujo ir giminės seseris.

Iš čia ir kyla prasmė tavo pasaulinės, kartu ir tautinės, šventės, — šventės tų mergaičių ir moterų, kurios apipynusios žemę visuose laisvuose kraštuose — tarp kurių esi ir tu — susijungusios į vieną Pasaulio Skautų Sąjungą, kad būtų stipresnės ir pajėgtesnės švelninti gyvenimo aštrumus, artinti, nutolstančias ir nebesurandančias talkingo žodžio, tautos. Kad galėtų kenciantiems padėti kęsti, besidžiaugiantiems džiaugtis.

Iš čia kyla ir prasmė tavo paskirties, išpareigojimų ir trykšta laimė, kaip Vaizgantis sako, „Ieškujau laimės kitiems, o tapau laimingas pats“.

Tą patią dieną minėtas choras dainavo Bremeno radijofone į plokšteles, kurios vasario 16 d. iš minėto radijofono buvo transliuojamos (19 val.). Choras yra puikiai susidainavęs, gerai disciplinuotas, harmoningas, be spragų ir priekaištų. Tai puikus meno ansamblis, su kuriuo negėda bet kur pasirodyti. Koncertan atsilankė daug sveimtųjų: latvių, ukrainiečių, jugoslavų. Kiek mažiau matėsi lenkų. Tik gaila, kad laikas buvo ribotas ir programa pakeista.

— Dvasios reikalus Grohne tvarko dar jaunas, bet energingas vilniečių lietuvis kun. Sarka, kuris, rodos, tai stovyklai Dievo sutvertas. Jis puikiai aptarnauja įvairių tautybių tikinčiuosius, moka kalbų, pasižymi nepaprastu judrumu, energija bei gyvumu. Jis yra visur ir visada, kur tik reikia. Dar niekas nematė jo pavargusio! Jis kartu yra ir lietuviškos spaudos platintojas, puikus pamokslininkas, įdomus ir gilus kunigas. Alg. Girdvainis

arba Malronis, „Patsai ramybės nepažinęs, kitiems išganymą nešu“. Nors tavo būklė šiandien yra kitokia, negu tu, kurios kalba iš savo tėvų namų ir žemės, nors esi didžioje kelionėje, bet ta kelionė visuotinoje skautiškoje šeimoje yra prasmingesnė, negu tu, kurios džiaugiasi savo namų šiluma.

Nešdama savo tėvynės vėliavą didžiulėje laisvų tautų vėliavų eilenoje, aiškiai kalbi apie savo Tėvynės nelaimę ir joje pasilikusiuose sesių kančias. Taip pat neši ir garsini Lietuvos vardą net tuose kraštuose, kur jis, gal būt, iki šiol nebuvo girdėtas. Čia tikriausiai ir yra didžiausia tavo tremties kelių prasmė. O Vasario 22 d. yra tam garsinimui sutelkinė priemonė.

Kad būtume savo Dievo ir Tėvynės tikras ir neklaidinančios evangelistas, turi niekad nepamiršti vieno dalyko: savimi, savo darbais, elgesiu įnešti į Vasario 22 d. bendrąjį skautybės paveikslą — mozaiką savo Tėvynės tikrąjį vėlavą ir sielą. Turi augti ir stiprėti šimtaprocentine Lietuvaite su nemeluotu lietuvišku charakteriu, grožiu, vardu, pavarde, papročiais — tautine kultūra. Turi išsiskleisti, kvėpėti ir žibėti visomis Baltijos dukters darželio žiedų spalvomis. Tur būt įsitikinti, kad Gandhi, Indų Tautos tautinio vado, balta paklode apsupta, lieša figūra turėjo didžiausios reikšmės jų laisvės ir nepriklausomybės reikalui išjudinti. Taigi į Pasaulio Skautų Sąjungą kiekvienos tautybės skautės įeina kaip savo tautos pilnos tautietės. Ypatingai dabartiniams laikams tas būdą yra geriausias tarnauti savo Tėvynei taip, kaip kitų tautų skautės savo tėvynėms tarnauja.

Be abejonės, daug kam iš mūsų šį Vasario 22-į yra Europoje paskutinė. Netrukus visos išsilisime ir išsisklaidysime po pasaulį didžiulė tautinei misijai atlikti.

Sveikindama Jus, norėčiau palinkėti, kad visos užtvaros, aktyvaudoje esančių ir gyvybinių mūsų reikalų, šią dieną sugriūtų galutinai ir visiems laikams (jeigu tokių užtvarų tarpe mūsų dar yra). Norėčiau palinkėti laimingos kelionės, — su lietuviškuoju, seseriškiu ir tautų bendradarbiavimo žibintu rankoje ir besąlyginu pasitikėjimu Aukščiausiąja Apvaizda, — į visus pasaulio kraštus.

Norėčiau palinkėti sėkmės įgyti simpatijos pasaulio skautėse sau ir įgyti savo kraštui, jo didžiausiam reikalui, kovai dėl žmoniškumo ir laisvės. Svarbiausia sulaukti tos Vasario 22 d., kurią vėl galėsime pasveikinti pasaulį iš savo mažos, bet gražios, aukomis nuskaldintos, Tėvynės Lietuvos.

Kad Jūsų lietuviškasis žiedas šią dieną Pasaulio Skautybės daržely būtų gražiausias!

J. Augustaitytė-Vaičiūnienė, Vyriausia Skautininkė

A. VILKAS

(42)

SIAUBAS EINA PER EUROPA

ATSIMINIMAI

(1945. V. 7. Pirm.)

Įžygiuojame į Anklam. Miestas nesugriautas. Prainame pro Sovietų piliečių surinkimo punktą.

Milžiniškos eilės surikiuotų vyrų. Masė. Tas šį žodį supranta, gali išvaizduoti, kas matė šias mases įvairių įvairiausių tautų ir rasų, apiplyusių ir pasitusių žmonių.

Stovime, kol seržantas gauna informaciją. Pagaliau, tur būt, mes čia ir apsisū me. Tik mums nieko nesakoma. Paslaptis visose smulkmenose.

Nuveda į vienus namus. Kambariuose be baldų laukiame. Su Ignu atsisėdę ant žemės išgiliname į sachmatų partiją. Kažkas mūsiškių plūstasi su rusais dėl kambarių šlavimo. Man sekasi, gal laimėčiau tą partiją, bet reikia tolyn keliauti. Gauname duonos, nes 10 dienų jau pasibaigė.

Pakely užvažiuojame į kaimelį pietauti. Sviesto bačkutė eina laisvai: kabiname ir valgomie su iškeptomis bulvėmis, nes radėjai nepavydūs, o ją gali iš mūsų atimti.

Kambariai sujaukti. Knygos išmėtytos, suplėšytos. Vartau Brockhaus'o enciklopediją ir nenoriu, kad rūkoriai pastebėtų plonuosius popierėlius, kurie dengia paveikslus, nes išplėštų ir surūkytų. O man gaila kultūrinio turto.

Rumša parodo savo žvėriškumą. Simas, senas mažaugis, silpnas tauragietis, netyčia užliejo vandens ant jo kojos. Kad griebs Rumšą už gerklės.

Vėl keliaujame. Vakare pasukame į kaimą. Ieškome, kur apsinakvoti. Čia ir vokiečiai nepabėgė. Išsiskirstome po butus. Keliese gauname kambariuką, kurs taip pat sujauktas, nes prieš tai čia nakvojo rusai.

Keičiame svietą į miltus, prisikepame blynų. Vokiečiai patenkinti, kad mes neplėšiame. Papasakoja gandy: Goebelas su šeima nužudytas, Vokietija kapituliuavusi. (Apie Hitlerio mirtį — negirdėjome).

— Laimė — nereikės kariauti su vokiečiais, be reikalo kraują lieti. O kai kils karas su sąjungininkais, perbėgsime į jų pusę, — svarstome mintyse ir savitarpio pokalbiuose.

(1945. V. 8. Antr.)

Keliaujame vėl. Frontas, jei jis dar netoli, nes skraido daug lėktuvų. Sutinkame Baisujį, Staršinę. Jis šypsosi ir sveikinasi.

— Ar kada mes palankesnėse sąlygose nesusitiksimė. Gausi kulka? į kaktą! — galvoju.

Pakeliais dega benzino sandėliai, ir tiršti, ir dūmal dengia kelią. Kariai pražygiuoja su šalmiais. Miškuose pro medžių protarpus matome palapines. Vokiečių belaisviai varomi kolonomis. Laukai apėti, sužaliavę. Kraštas — visko pertekęs. Kaitina. Įvažiuojame į mišką. Visą dieną miškas ir miškas.

Sutinkame vengrų kariuomenės pulką, grįžtanti iš fronto, nuginkluota, bet — be rusų varovų. Mums patinka ta gražiai uniformuota kariuomenė, kadaisė, girdėjome, puikiai kovojusi prieš bolševizmą.

Priešais atvažiuoja keletas vežimų, pakinkytų mažais patvariais arkliais, vad. „kalmukais“, kurie, sako, gali bėgti neėdę ir negėrę ištisas 3 dienas. Tai sovietų idealas. Jie ir žmonės baigia pslaryti tokiems „kalmukais“.

silsninius rusus, sustoja pakalbėti. Šie siūlo mainyti į akordeoną. Nors mes nujaučiame, kad tai kvailystė, „Perkūno Oželiai“ susižavi ir palieka derėtis.

Po kiek laiko pasiveja mus — jau be mandolinos. — Eisi su vežnu — obuoliuti, palikai be krepšio ir be obuolių, — sako lietuviška patarlė.

Sustojame nakvoti viename didžiulame tuščiame dvare. Įsitaisome neblogai.

Vakare „smarleji“ (Juozukas, Rumša ir dar keli) rengiasi pas lenkus į gretimą kaimą. Ypač Juozukas apėstas kažkokios padaužiškos dvasios.

Kiti sakomė: — Gerai būtų, kad lenkai tiems vaikėzams gerokai įkrėstų.

Ten nuėjo, dedasi rusais, irikiuoja juos, apklusinėja, bet šilo sudrausti grįžta atgal.

(1945. V. 9. Treč.)

Prieš vakarą pasiekame Greifswald'ą ir pasukame į puikias Hitlerio vardo kareivines.

Visa Vokietija — kareivinių ir šaudyklų miestais. Svarbiausia — čia yra elektra ir vanduo. Sugulame ant spintų, kai kurie dviaukštėse lovose. Virš manęs silpnai besilaikančioje lovėje — Aleksas, tas guvus vyrukas. Jis kaip kabantis nelaimės kirvis. Tame pačiame kambaryje: Sernas, Džukelis, Zakristijonas, Petras, gražus kėdamininkas, bet kas vienas kitas žodis sako „razjoba“. Jis serga viduriais.

Na, ir svarbiausia: čia pat guli Kazys. Jo aštrios pastabos prieš rusus man patinka. Tarp mūsų pradeda megztis bliūsiškumo ryšiai.

Pašvilpt man ant tavo Stalino!

Nuotrupos iš Kravčenkos bylos Paryžiuje / Rašo Pulgis Andriušis

Kravčenkos byla užmynė Maskvos tironams ant patios skaudžiausios nuospaudos, pasaulio aikštėn išveikant sovietų nusikaltimus žmoniškumui, MVD siautėjimas, taip sakant, iškabinant ant virvės gatvėje krivinius stalininių kankinių baltinius. Ši byla yra visų pavergtųjų tautų pirmą kartą taip drąsiai pakeltas balsas prieš raudonąjį terorą; ši byla yra ir mūsų, lietuvių, byla ir niekuomet nebus per daug apie ją rašyti (gaila, kad mūsų spaudoje tiek mažai randame reportažų; visi prancūzų laikraščiai pilni sensacingiausiomis antraštelėmis aprašymų).

Nenuostabu, kad prancūzų komunistai, vykdydami Maskvos įsakymus, taip pasirengę atėjo į šią bylą, nors ir jų argumentai dažnai labai skysti. Kravčenkos liudininkų ir gynėjų prisipirti prie sienos, komunistai linkėta kaip perdauti šunes, kartodami seniai girdėtą patefono pokštėlį: šmeižtas, melas, išdavikav ir t. t. Kravčenkos byla tokia stipri taboka Maskvos panosėje, jog sovietai, nepasitikėdami prancūzų bendraminčių sugebėjimais, net atsuntė keturis savus išbandytus liudininkus. Kaip tie tabokos dūmai nemalonūs sovietams (o ypač kad jie skleidžiami puslapių puslapiams prancūzų spaudoje), matyti iš to, kad komunistinio laikraščio „Les Lettres Francaises“ advokatas šeštame teismo posėdyje paklausė:

Silenką ir dabar imanti gėda, kai jis prisimenas tuos straipsnius.

— Nieko sau užsiėmė! — pastebėjo teismo pirmininkas, salėje aidint juokui.

Žydų tautybės amerikietis Kahnas, atvykęs svetima pavarde (tur būt, bijodamas antiamerikietinių veiksmų komisijos), liudija „Les Lettres Francaises“ naudai. Karo metu jam, kaip žurnalistui, buvę pavesta sekti Amerikoje fašistinę penktąją koloną. Teisme jis tvirtina, kad tai kolonai priklausę ir Kravčenkai, nes susidėjęs su baltagvardiečiais ir varęs priešsovietinę propagandą.

Teismo pirmininkas: — O ar Amerikoje varoma propaganda už sovietus?

Kahnas: — Taip. Bet jai (sovietinei propagandai) ten labai pasunkėję sąlygos. Karo metu ji galėjo būti varoma kur kas lengviau.

Teismo pirmininkas: — Ar jūs irgi priklausėt tai (sovietinių propagandistų) rašytojų grupei?

Liudininkui išsiskindėjant ir aiškiai nepasiskindant, teismo pirmininkas vėl klausia:

— Ar tokios rūšies parodymai nesudarys jums sunkumų grįžti į Jungtines Amerikos Valstybes?

Liudininkas: — Klausimą nieko neatsako.

Smeiliamajį straipsnį komunistų „Les Lettres Francaises“ buvo pasirašęs kažkoks Sim Thomas.

Teismo pirmininkas: (į Kahn'ą) — Ar pažįstat Sim Thomas?

Kahn'as: — Aš niekuomet nesu girdėjęs tokios pavardės iki... vakardienos. Vakare tik patyriau, kad ginčijamasis straipsnis buvo pasirašytas šia pavarde. Tarp kito, aš to straipsnio neskaiciau, nes nesidomiu specialiai tuo, kas rašoma apie Kravčenką, aš nelaikau jo svarbia asmenybe.

Izard'as (Kravčenkos gynėjas): — Ir vis dėlto atkeliavot 5.200 kilometrų!

Kahn'as: Nes aš esu ištikinęs, kad šios bylos apimtis toli pralenkia minėtąjį asmenybę, kuri yra tik pretekstas šiai bylai.

Izard'as: — Vadinasi, liudininkas čia mums tiekis parodymus, kurie lies ne pačią bylą, bet visai kitus dalykus. (Salėje juokas.)

Teismo salėje per šeštąjį posėdį pasirodė aukštas, apvalus anglų darbiečių parlamento atstovas, komunistuojantis Zilliacus, kuris nuostabiai panašus į Churchill'į. Jis, prancūzų komunistų pakviestas, liudija prieš Kravčenką, teigdamas, kad šis meluoja ir klysta savo knygoje „Aš pasirinkau laisvę“. Girdi, Kravčenkai neteisingai vaizduoja Stalino ir Hitlerio draugystę. Zilliacus'o nuomone, Stalinas apgavęs Hitlerį. Stalinas niekuomet nepasitiki, taigi esą kvaila manyti, kad būtų pasitikėjęs Hitleriui.

Balgiant Zilliacus'ui parodymus, Kravčenkos gynėjas klausia:

— Ką jūs manote dėl devynių komunistinių partijų deklaracijos, kurioje pareiškiama, jog Bevinas yra išdavikas?

Zilliacus: — Aš nepritariu tai deklaracijai, Bevinas yra didelis žmogus.

Triukšmingiausias posėdis įvyko, kada davė parodymus iš Sovietų Sąjungos atvykę inžinieriai Kolybalovas, Vasilenka ir Romanovas. Jie visi apgyvendinti sovietų pasiuntinybėje, kad nepasiklystų Paryžiuje. Teismo posėdyje jie stengėsi įrodyti, kad Kravčenkai jokių atsakingų pareigų neturėjo pramonėje, nevadovavo fabrikams, buvo išseikvotojas, sabotaznikas, ir teismo nuteista. Pustrečių metų sunkiems darbams, nepriklausė komunistų partijai, yra raudonosios armijos dezertyras.

Bet Kravčenkos gynėjo paklausti, ar patys liudininkai tarnavę armijoje, atsakė, jog netarnavę, nes S. Sąjungoje inžinieriai būvę reikalingi pramonei (salėje juokas).

Vienam liudininkui paminėjus Stalino vardą, Kravčenkai suriko:

— Švilpt man ant' tavo Stalino!

Liudininkas ėmė protestuoti, girdi, Stalinas esą jo „mylimas vadas“.

Išitraukęs į karštus ginčus su sovietininkais, Kravčenkai sušuko:

— Aš tau nususiksi galvą!

Romanovas atsakė:

— O aš tau nususiu dvi galvas!

Balgiant žodines kautynes, Kravčenkai tškė:

— Palaukit, grįžęs į Rusiją aš sutvarkysiu su jumis sąskaitas!

Sovietiniai inžinieriai tame posėdyje nereagavo į šį grasinimą, tur būt, neturėdami instrukcijų iš pasiuntinybės.

Tik kitos dienos posėdyje inžinierius Romanovas, turėdamas iš pasiuntinybės instrukcijas, baigdamas atsakinėti į atvokātų paklausimus, kreipiasi į teismo pirmininką:

— Kravčenkai pareiškė, kad jis dar kartą su mumis susitiksis. Kur ir su kieno parama? Tai labai svarbu.

Teismo pirmininkas: — Kravčenkai neturėjo teisės taip sakyti. Jei aš būčiau supratęs rusiškai, tai nebūčiau jam leidęs tai sakyti.

Romanovas: — Tegu Kravčenkai atsiima savo žodžius ir paaiškina tiksliai, ką jis turėjo galvoje.

Teismo pirmininkas: — Incidentą laikau baigtu. Tegu šis ponas pasitraukia. Sekantis liudininkas!

Rytų ir Vakarų gimnase

SUOMIJOS ATKAKLUMAS PRIEŠ NAUJUS BANDYMUS

Lygiai prieš metus suomių tauta išgyveno įtampos momentą, kada Stalinas laišku kreipėsi į Prezidentą Paasikivi, kviesdamas Maskvon pasirašyti daug įtarimų keliančią nepuolimo ir savitarpės pagalbos sutartį! To pat metu Čekoslovakijos įvykiai nieko gero nežadėjo ir suomių delegacijai. Tačiau visų nustebimui, Maskvoje buvo priimta suomių pasiūlytoji sutarties formulė, kuri leidosi ratifikuojama parlamente didelė balsų dauguma (157 prieš 11). Pro šią Kremliu uolą laimėngai praplaukus, nesunkiai buvo sudorota su vidaus reikalų ministerio komunisto Leino byla, parlamento rinkimuose sumažinta komunistų įtaka, likviduota Leino sukurtoji komunistinė saugumo policija. Stabilizuojantis krašto ūkiui, buvo išmuštas iš rankų stambus streikininkų kozyris ir bendras ūkinis ir politinis vaizdas metų pradžioje užsienio stebėtojams leido daryti išvadą, jog naujų metų startas atrodė sėkmingesnis, nei tai metams baigiantis būtų buvę galima drįsti spėlioti.

Tačiau optimistinės išvados dažniausia daromos tų užsienio stebėtojų, kurie Suomijos įvykius stebi, remdamiesi vien suomių pačių atkaklumu ir šiaurietiška energija, leidžiantis ir tokiose sąlygose siekti galimai spartesnės ūkinio ir politinio gyvenimo konsolidacijos. Bet dažnai

išleidžiama iš akių faktas, jog šiaurės kaimyno laikina tos raidos ignorancija vieną gražią dieną gali baigtis ir suomių kūrybingoje kasdienybėje vėl gali įsikverbti baimė ir netikrumas rytojumi, kad ir likimo išbandyti, suomiai reikalingi tikresnio atsidėjimo nuniokotam ūkiui atstatyti. Gi šiuo metu, Skandinavijai atsidūrus įkyraus Kremliu stebėjimo ir gniaubimo orbiton, ir Suomija privalo vėl akyliau budėti ir idėmiai stebėti, kas daros ir kas gali pasidaryti jos pašonėje.

Šiandien didžiųjų galybių apetitai nesitenkina erzinę pasienio valstelių ar apskritį. Besočio lokio atgąjama nuskamba plačiu atgarsiu per Ištisą valstybių virtinę. Ir jei šiandien laikraščiu skiltyse mirga Norvegijos ir Oslo vardai, tai nepastebimai, kažkodėl, praskamba žodžiai, kurie sudaro neišskiriamą dalį naujai kuriamos Kremliu kompozicijos visos Skandinavijos „garbei“.

Kremliu kompozitoriams Suomijos atkaklumas ir šaltumas kelyje į užplanuotą žygį įneša ne maža disonansų. Neveltai tai sovietų spaudos balsai, skiriami Suomijai, pastaroju metu įgauna kas kart aršjančias formas. Štai „Izvestijos“ nusi-skundžia, jog „buvo tikėtasi, kad Suomija po pralaimėjimuose įgyto patyrimo grįš prie protingesnės politikos Sov. Sąjungos atžvilgiu. Ta-

čiau suomių buržuazija lieka nepamokoma. Ji vysto toliau savo anti-sovietinę politiką, vedančią į trečiąjį karą... Suomijų „tradicinė demokratija“ buvo nuolat reikšminga ir priešiška darbo klasei ir Sov. Sąjungai. Jei gi Paasikivi nori Sov. Sąjungą įtikinti, jis privalo keisti kursą, ir nedelsiant, pakeisdamas reakcinę demokratiją tikrąja liaudies demokratija“.

Taigi „Izvestijų“ skiltyse prasi-skverbia senos intencijos, kurios nepavyko įgyvendinti smukusių suomių komunistų prestižu suomių tautoje. Tenka tai Kremliui imtis šio stambesnio kalibro ginklių pagalbos, kad dar kartą suomiams įrodytų, jog esamoji padėtis toli gražu nepatenkina Kremliu apetitų, siekiančių užtikrinti sau laisvą kelią į Norvegiją skaldaujančius Atlanto krantus, į kuriuos kėsinais apie Atlanto paką besispiečiančios valstybės.

Galimas daiktas, kad Atlanto pakos sudarymas ir tolimesnė Norvegijos politika toje įvykių raidynėje žymiai lems ir Suomijos netolimą ateitį. Netikrumas viešpatuoja visame pasaulyje, tai ką bekalbėti apie šalis, kurios dešimtmečio bėgyje patyrė kelis kartus iš eilės kaimyno iš šiaurės „biūlystę“...

O kaip su senaisiais paktais? Sov. Sąjungos pasiūlymas Norvegijai sudaryti nepuolimo paką su-

teikė naujos progos iškilti dienos švieson sentųjų su Sov. Sąjunga sudarytųjų panašių paktų reikšmei ir pastovumui. Visame pasaulyje vėl nuskambėjo Lietuvos vardas, grasi-nančiai primėnas tokių Sov. Sąjungos „piršlybų“ pasėkas.

Šiuo klausimu susidomėjimą parodė britų darbiečiams artimas „Daily Herald“ klausdamas, ar sovietai patys neatsisakys britų-sovietų 1942 m. sudarytosios draugiškumo sutarties, britams pasirašius Atlanto paką. Šių kraštų sutarties 6 § kaip tik nurodąs, jog abu partneriai įsipareigoja nesudaryti jokios sąjungos ir koalicijos, nukreiptos į viena sutarties šalį. Gi Atlanto pakas kaip tik yra ir sąjunga ir koalicija. Ir kaip tik nukreipta, kad ir defensyvine prasme, į galimą Sov. Sąjungos užpuolimą. Būdinga vis dėlto, kad tas pats „Daily Herald“ „nuramina“, jog Sov. Sąjungos atsistatymas nuo 1942 m. sutarties nevaldinsias jokie vaidmens, nes ir taip ten numatytasitampirus ir draugiškas bendradarbiavimas tarp abiejų šalių ir taip — nebeegzistuoja.

„Basler Nachrichten“, pabrėždamas šį faktą, gilia nuostaba sutirštintomis raidėmis iškelia, jog — „Šiandien jau tiek pažengta, kad darbiečių vyriausybė artimas laikraštis tiek rusams, tiek savo viešajai opinijai atvirai pasako, kad ankstyvesnis draugiškumo paktas liko tik popierskaute, kuri, išsilai ar sudraskyta, nebevaldina jokie vaidmens“.

Gal tikrai tai pirmas žingsnis į praregėjimą?...

(1) Karolė Pažėraitė Kraujo balsas

Kai Jonas Palukaitis atvyko iš São Paulo į Santos, dar buvo ankštoka. Jis pasidairė po vitrinas, ir tik tada prisijungė prie laukiančiųjų tramvajaus. Buvęs beteisus D. P. smalsiai stebėjo nepalietuosius karo Brazilius. Tik du mėnesiai, kai jis atvyko su darbininkų transportu Brazilijon. Todėl dar jį viskas domina.

Kokia įvairi publika, — stebėjos jis, — o ypač šiame kurorte. Štai stovi elegantiška šeima: vyras su pakirptais ūsiukais, žmona ir dukrelė. Bene bus jie portugalų ainiai. Jis pastebėjo, kad portugalų ar ispanų kilmės brazilai yra ypač gražios išvaizdos. Juodi plaukai, kilmingi bruožai ir lyg piene praustas veidas. Prie pat jo priėjo apdriskęs pusamžis vyras ir tėkstelėjo ant šaligatvio didžiulį vėžlį. Susijaudinęs gyvūnas instinktyviai pakiso savo minkštą letenas ir smailią snukutį po nedūžtama lėkšte, kuri buvo jo šarvai, jo namai ir net skėtis, bes kurio padorus brazilas nė žingsnio. Dvi juodukės smulkiai garbanotais plaukais, raudonai dažytais lūpomis, rimtai stovėjo, nesidairydamos. Pakukaitis žvilgtelėjo į jų juodas basas kojas ir nustatė, kad gamta daro prajovus. Kam reikėjo juodukų delnus ir užkulnius nudažyti ružavai, o veidus palikti juodus? Čia pat stovi tipiškas brazilas policininkas kurio veido spalva dar kiek primena prabobutę juodukę, tačiau jo bruožai gražūs, taisyklingi. Nuo skvero ateina aukštas germanas su sūneliu, kuris su pomėgiu valgo elektrine mašinėle iš cukraus susuktą vatą. Ji jau tūpsta ir per jo pirštelių varva ant balto švarkelio. O ten prie kiosko glaudžias indijonų šeima. Visi basi ir apsiirengę, kaip nuskurę kaimiečiai. Šlaip nepažintum, kad tai indijonai. Tik iš kuko palmės karolių, kuriais apsikarstę vyras. Rysūliuose taip pat, tur būt, jie turi tų karolių, kuriuos nori Santos praduoti.

Bet štai ir tramvajus. Germanas numetė gatvėn didžiulę

cigaretės nuorūką. O tų nuorūkų ir net sveikų cigarečių daugybė. Ir niekas jomis nesidomi. O prieš porą metų Vokietijoje Jonas su draugais darė ekspedicijas gatvėn. Kiekviena amerikiečio numesta nuorūka būdavo su pagarba pakeliama ir su pasigardžiuvimu per kandiklį surūkyta.

Palukaitis įsikabino į važiuojančio tramvajaus turėklą, prie kurio prisiglaudęs sėdėjo žmogus su vėžliu ant kelių. Jonui nusibodo žiūrėti į prekybinius namus. Jis ieškojo augmenijos. Juk gruodžio mėnuo. Brazilijai pats pavasaris, pats medžių žydėjimas. Tačiau retai kur vieną kitą žydintį medį tepamatai. O žiedų spalvos ir formos nuostabios.

Išvažiavus iš miesto centro pasirodė bananų laukai, o po to vėl pasirodė miestas. Paskui tramvajus pasuko link ir kurį laiką važiavo pajūriu. Įvairių pavidalų uolos kyojo iš vandens, o pakilusios bangos jas taškė. Kitapus gatvės buvo matyti įvairios statybos vilos ir viešbučiai. Prie vilų žydėjo vienas kitas medelis ar rožių krūmai. Jonas pasidairė kur išlipti, ieškodamas tilto ir dviejų naujai statomų namų. Ir kaip tik tramvajus stoja ieškomoj vietoj. Čia, kažkur pajūryje, ant smėlio, turėtų kęptintis saulėje Patirgijų šeima.

— Mamazinia, mamyte, dėdė Jonas ateina, — išgirdo jis vaikikišką balselį. Tai Patirgijų Juozukas, jauniausia atžala, šaukė žarstydamas nešvarų smėlį. Lyg grybas miške, visa pakrantė numarginta skėčiais. Skėčiai ir įvairių pavidalų aptingusios kojos. Du greta sustatyti raudoni lietsargiai krustelėjo, ir iš po jų išlindo moteriškos galvos.

— Sveikas, Jonai, sveikas. Gera, kad atvažiavai. O mano vyras taip ir negalėjo palikti negociaus (biznio), — bičiuliškai prašneko Patirgienė, į penkiadešimtuosius įžengianti apstorė moteris. — Donna Tereza, tai mūsų pabėgėlis iš Lietuvos.

Pusamžė moteris, Patirgienės pavadinta donna Tereza, nuoširdžiai padavė Jonui grublį darbininkės ranką ir tarė: Šiandien prajoj (papūdymy) karšta, tai nesisukabinkit į vandenį, kad per greit neudegtumėt. Geriau paplepėkim. Papsakokit, kaip čia jums patinka, kokį darbą gavot.

Jonas, atsiprašęs ponų, su portfeliumu nuėjo į kabiną, iš

kurios greit grįžo jau su maudymosi kostiumu. Prisėdė prie tautiečių, papasakojo joms, gavęs darbą amerikoniškam mėsos fabrike Armour, kuris primena lietuvišką bendrovę Maltas. Jis turi kilnoti, pakrauti į vagonus mėsą. Dažnai tenka jam pačiam vienam pakelti pusę jaučio, apie 120 kg. svorio. Jėi jautis daugiau sveria, tada kelta dviese. Pirmą mėnesį jam buvę labai sunku, bet dabar jau kiek lengviau. O toliau gal ir visai pripras. Galėtų jis pasileiškti lengvesnio darbo, bet šis ypač gerai apmokamas.

— Eriprasit, priprasit, Jonai, — nuramino jį Patirgienė. — Mūsų gyvenimo pradžia Brazilijoje buvo dar sunkesnė. Mes turėjome dirbti fazendoje. To tai jums nuo širdies nevelyčiau. Aš ko galo negavau.

— Taigi, taigi, buvo mum ne kas, bet šlaip taip su doleriais išsikapstėm iš fazendos, — pridūrė donna Tereza. — Tai jums čia nepatinka, Jonai? — nukreipė kalbą moteris, matyt, nenorėdama pajūryje apie nemalonius dalykus kalbėti.

— Gal čia man ir patiktų, — pradėjo atsargiai Palukaitis, — bet kad čia viskas yra kitaip, kaip Lietuvoje, kaip iš dalies Europoje.

— Ar jau jums ilgu savo krašto? — motiniškai nusišypsojo donna Tereza.

— Išpėjot, ponai. Juo toliau, juo labiau mane grauzia ilgesys. Tas prasidėjo dar laive, — pristapino Jonas.

— Taigi. Ir aš grįščiau ir mano dukte, jei mūsų žemė būtų laisva, — tarė donna Tereza ir susimąstė. Paskui, pamatčius sudžiuvusią devyniolikė, kuri kaip tik buvo išlindusi iš vandens, ir jos gelsvi plaukai varvėjo, pridūrė: — Ar netiesa, Gražute? Susipažinkit su mano dukra, Jonai. Tai mūsų lietuviška skaute.

Vaikinas, pasisveikinęs su mergaite, pagalvojo, kad ta pati mergaitė Lietuvoje kitaip atrodytų. Jos skruostai būtų rožiniai, o akys spindėtų jaunystę. Čia, kiek jam teko Vilos Zėlinos bažnyčioj lietuviškių matyti, visos išbalusios, išgelstusios. Tarytum braziliška saulė būtų išgarinusi lietuvišką kraują.

Jonas, atsiprašęs ponų, su portfeliumu nuėjo į kabiną, iš

kurios greit grįžo jau su maudymosi kostiumu. Prisėdė prie tautiečių, papasakojo joms, gavęs darbą amerikoniškam mėsos fabrike Armour, kuris primena lietuvišką bendrovę Maltas. Jis turi kilnoti, pakrauti į vagonus mėsą. Dažnai tenka jam pačiam vienam pakelti pusę jaučio, apie 120 kg. svorio. Jėi jautis daugiau sveria, tada kelta dviese. Pirmą mėnesį jam buvę labai sunku, bet dabar jau kiek lengviau. O toliau gal ir visai pripras. Galėtų jis pasileiškti lengvesnio darbo, bet šis ypač gerai apmokamas.

— Eriprasit, priprasit, Jonai, — nuramino jį Patirgienė. — Mūsų gyvenimo pradžia Brazilijoje buvo dar sunkesnė. Mes turėjome dirbti fazendoje. To tai jums nuo širdies nevelyčiau. Aš ko galo negavau.

— Taigi, taigi, buvo mum ne kas, bet šlaip taip su doleriais išsikapstėm iš fazendos, — pridūrė donna Tereza. — Tai jums čia nepatinka, Jonai? — nukreipė kalbą moteris, matyt, nenorėdama pajūryje apie nemalonius dalykus kalbėti.

— Gal čia man ir patiktų, — pradėjo atsargiai Palukaitis, — bet kad čia viskas yra kitaip, kaip Lietuvoje, kaip iš dalies Europoje.

— Ar jau jums ilgu savo krašto? — motiniškai nusišypsojo donna Tereza.

— Išpėjot, ponai. Juo toliau, juo labiau mane grauzia ilgesys. Tas prasidėjo dar laive, — pristapino Jonas.

— Taigi. Ir aš grįščiau ir mano dukte, jei mūsų žemė būtų laisva, — tarė donna Tereza ir susimąstė. Paskui, pamatčius sudžiuvusią devyniolikė, kuri kaip tik buvo išlindusi iš vandens, ir jos gelsvi plaukai varvėjo, pridūrė: — Ar netiesa, Gražute? Susipažinkit su mano dukra, Jonai. Tai mūsų lietuviška skaute.

Vaikinas, pasisveikinęs su mergaite, pagalvojo, kad ta pati mergaitė Lietuvoje kitaip atrodytų. Jos skruostai būtų rožiniai, o akys spindėtų jaunystę. Čia, kiek jam teko Vilos Zėlinos bažnyčioj lietuviškių matyti, visos išbalusios, išgelstusios. Tarytum braziliška saulė būtų išgarinusi lietuvišką kraują.

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Ar pasirošėm rytojui, kupinam pavoju?

LRT DR-JOS PIRMININKO ST. SANTVAŖO ŽODIS PAGERBIANT 1948 M. LITERATŪROS LAUREATUS

Mieli Kolegos, rašytojai ir dailininkai laureatai!

Didžiai Gerbiameji literatūros šventės svečiai!

Tautietės ir Tautiečiai!

Šį vakarą man prisimena Vilnius. Man prisimena kunigalkščių miestą, kur brendo mūsų valstybinė mintis, kur buvo ugdomas lietuvių mokslas ir menas. Tame mieste, jo garbinguose Universiteto rūmuose, 1940 m. vasario 15 d. mes pagerbėm Nepriklausomos Lietuvos grožinę literatūrą. Daugumas, tur būt, jaučiame, jog toji lietuviško žodžio šventė nėra paskutinė mūsų žilajame Vilniuje, bet ji buvo paskutinė prieš likimines nelaimes, kurios baisiau negu maras, sausros ir tvanai, sugriovė, sujaukė visą mūsų tautos ir valstybės gyvenimą. Atėjūnai, grasindami tortūrom ir mirtimi, ir nūdien bando savo barbariškiems kėslams pajungti lietuvių tautą, o ypačiai jos meną ir grožinę literatūrą. Mes girdime kankinių šauksmą, mūsų kraujo sudedama auka neapsakomu šurpu purto kiekvieno lietuvių širdį, bet mes žinome — nelengva priešiui išniekinti bei subjauroti senąją Baltijos ir Nemuno pakrančių tautą. Taip pat mes gerai žinome, kodėl ne visi šiaurien šildomės prie tėvų židinio. Lietuva mums yra žemiškojo gyvenimo pradžia ir pabaiga, bet laisvė — yra mūsų širdis, mūsų buvimo tikslas. Tad, nors neįtikėtina ir šaltam švėtlėpū karveivinių kieme susirinkom, šį vakarą dar mes galime tarti: jokie gąsdinimai, jokie moderniojo budelio išmisiai mūsų neįbaugins kovoj dėl lietuvių tautos ir jos kultūros išlaisvavimo.

Tremty jau trečią kartą švenčiame lietuvių grožinės literatūros šventę. Ir kiekvieną kartą vis kitą vietą — Tübingene, Fellbache prie Stuttgarto, o dabar, štai, Schwäb. Gmünde. Aiman, nepaprastai ryškiai spalvotai rod, kad mes — k a m p i n i n k a i. Skrudėlė per dienas neša po šapą į judrųjį savo giminės dvarą, o mes, žmonės, neprišaukiam tiesos ir negalim atverti vartų į kiemą, kuris, atsirėmus į visas kultūringo žmogaus sukurtas įpėdinystės teises, nuo amžių buvo ir tebėra mūsų! Ir tai dabar, kai kalbama apie didžios pažangos gadinę! Nerūškia žodžių, didis skausmas pasako, ką reikiama neturėti savo Vilniaus, savo Kauno, tų neužmirštųjų tėvynės sodžių ir girių, tų gėlėnužertų pakalnių ir klonių. Tačiau gal maža tėra sunkumų, kurių žmogaus dvasia nepakeltų. Pereisim ir mes tą klaidingą naktį, iškentėsime panieką ir gėdą, ir niekad netikėsime, kai mums bus tariama, kad prarastume viltį. Tokia nuotaka ir šį vakarą pasitinkam. Ir aš nuoširdžiai dėkoju savo likimo broliams, šiuo atveju

A. J. Greimas - Sorbonnos daktaras

Labai retas kas iš užsieniečių tarpo Paryžiaus Universitete — Sorbonnoje apgina valstybinį doktoratą. Nuo eilinio — universitetinio — jis skiriasi savo ypatingais nelengvais reikalavimais — tiek moksliniais, tiek tobulu prancūzų kl. mokėjimu. Mums malonu pažymėti, kad tu retųjų eilėje mes matome bene tik antrą (pirmas buvo prof. J. Baltrušaitis, jr.) lietuvių — A. J. Greima, su dideliu sėkmingumu neper seniai apgynusių literatūros doktoratą.

Temos: La Mode en 1830. Essai des description du vocabulaire vestimentaire, 431 psl. ir Quelques reflets de la vie sociale en 1830, 147 psl. Tai naujas metodas visos epochos kalbos tyrimu nustatyti to laiko svarbesiems gyvenimo bruožams ir išaiškinti pasikirus jo reiškinius. Šio metodo išdirbime pasireiškė taip pat prof. G. Matorė, didelis mūsų bičiulis. Prof. G. Matorė ir Dr. J. A. Greimas pramė naujus kelius filologijos srityje ir atveria dideles galimybes.

Džiaugdamiesi mūsų tautiečio Dr. J. A. Greimo moksliniais laimėjimais, mes nuoširdžiai vertiname pasiryžimą ir pastangas, kurių daug reikėjo parodyti šiuo sunkiu metu bežengiant ir aukštąsias mokslo pakopas. Z. U.

L.T.B. Schw. Gmündo Apylinkės Komitetui, už talką, paramą ir globą, o visiem Tamstom, kad atėję būti liudytojais, jog ištremitoji lietuvių literatūra tebėra gyva ir nepalaužta. Sunki dabar atskiro asmens būtis, nelengva jina! ir mūsų organizacijoms. Gallma regėti, kokia būtų rašytojų dalia, jeigu jie būtų palikti patys sau. Bet mes ne vieni. Rašytojų Draugija turi daug ištikimų draugų. Ne vieną kartą mes įsitikinome, kad mūsų rūpesčiai — jų rūpesčiai. Tą faktą ypačiai malonu minėti, nes tai rodo, kad lietuvių visuomenė ir lietuvių grožinė literatūra jau yra du neišskiriamai vienetai. Šią išskilmingą valandą leiskite man paminėti tik tuos rašytojų prietelius, kurių dėka vyksta ši tradicinė grožinės literatūros šventė. Tai — L. T. B. Švietimo Valdyba, Bendrasis Amerikos Lietuvių Fondas, Lietuvos Raudonasis Kryžius, Ledykia „Patria“, Lietuvai Vaduoti Sąjunga ir Lietuvai Paštininkų Sąjunga.

Mūsų tarpe yra LTB Vyr. Komiteto pirmininkas P. P. Gaučys ir Švietimo Valdybos pirmininkas p. M. Židonis. Lietuvių Rašytojų Tremtinių Draugija taria jiems didį ir nuoširdų dėkul, nes didis ir labai nuoširdus yra jų prielankumas mūsų pastangoms remti. Jei ir kitur mes rastume tiek išgilinimo į mūsų rūpesčius, kiek rahdame jo LTB centriniuose įstaigose, mūsų žodžiuose galėtų būti — dar daugiau vilties ir optimizmo.

Panelė Iz. Rovaitė ir p. J. Valaitį, BALF'o įgallotinius Europoje, aš nuoširdžiai sveikinu kaip rašytojų šventės garbinguosius svečius, džiaugiuosi jų apsilankymu ir drauge prašau už trečiąją grožinės literatūros premiją perduoti Rašytojų Draugijos padėką BALF'o pirmininkui Kun. dr. J. Končiui ir visam BALF'o direktoriatui. Jausdamas atsakomybę už tariamus žodžius, aš liudiju, kad Bendrasis Amerikos Lietuvių Fondas, o taip pat vis Amerikos lietuvių patriotai, yra ta didžioji jėga, kuri, teikdama mums medžiaginę ir moralinę paramą, didele energija palaiko beveik visą mūsų kultūrinę ir visuomeninę veiklą tremtyje. Tikiu, kad tie lietuvių kilmės amerikiečių darbai mūsų kovos istorijoje dėl lietuvių tautos laisvės bus įrašyti tarpe turiningiausių tos istorijos puslapių.

Lietuvos Raudonasis Kryžius jau Lietuvoj rėmė ir puoselėjo grožinę literatūros žanrus, skiriamus jaunimui. Tos tradicijos ta mūsų garbingoji organizacija laikosi ir ištrėmimo dienom. Žinau, kokia sunki nelaimingųjų šalpos našta slegia Lietuvos Raudonąjį Kryžių. Bet visada šioj organizacijoj atjaučiama, kad mūsų grožinė literatūra yra tremtinė ir vargdenė. Vyr. Valdyba, o ypač Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininkas Dr. Domas Jasaitis yra mūsų bičiulis gražiausia ta žodžio prasme. Jam rašytojų dėkingumas ir pagarba.

Ledykia „Patria“ per pusketvirtų metų, nugalėdama daug sunkumų, išleido daugiau negu penkiasdešimt knygų, didžiausią dėmesį sutelkdama tremties grožinei literatūrai. „Patria“ ir tradicijū palaikytoja — premijų davėja, šioj šventėj pagerbianti ypačiai svarbią dalies sritį — knygog iliustracija, tokią reikalingą lietuvių knygos išorinei kultūrai kelti. Su dėkingumu minėdami p. J. Lenktaičio veiklą, su tokiu pat nuoširdžiu dėkingumu atžymime Povilo Abelkio liet. knygų leidyklą Freiburge ir „Ventos“, L. Vismanto, leidyklą, kurių 1948 m. leidiniai taip pat laimėjo grožinės literatūros premijas.

Lietuvai Vaduoti Sąjunga taip pat jau trečią kartą dalyvauja literatūros šventėje, paskirdama premijas Ciurilionio ansambliui, kurį visuomet su pasigėrėjimu, o šį vakarą ir padėką reikšdami minime, Rašytojų Draugijai, gi šį pastarą kartą pakti. Labai prašau p. Valaitį LVS pirmininkui dr. Colney perduoti Rašytojų Draugijos brolišką padėką.

Lietuvių Paštininkų Sąjunga išteigė skaitytojų literatūros premiją. Tai nauja mūsų literatūriname gyvenime, kilnu ir sveikintina. Su dėkingumu vertindamas tą Lietuvai

Paštininkų Sąjungos mostą, aš drįstu reikšti viltį, kad skaitytojų literatūros premija, kitur jau nuo seno tuo vardu pažįstama, ras atgarsio bei pritarimo ir lietuvių visuomenėj.

Gal per mažai būtų pasakyta, jei mes šį vakarą tik dėkotumėm. Kad ir sunku — ir vėl pažvelkim į rūstų kasdienybės veidą. Lietuvių dvasinė kultūra pavojuje! Jei laiku nesuagriebsim — prasidės nusiminimas, atžanga ir pakrikimas. Jei tas įvyks — gali vėl praeiti dešimtmečiai naktys be aušros. Todėl keliu klausimą: ar viską padarėm, kad mūsų dvasinės vertybės būtų kuriamos be atvangos? Ar pasirošėm rytojui, kupinam pavoju sužlugdyti ir tas galias, kurias dar turim? Atrodo, to dar nepadarėm. Netikėkim neorganizota spontaniškai! Jau dabar metas organizuoti lietuviškų knygų leidybą ir platinimą ne tik Europoj. Jau dabar metas suvesti kraštą ir telkti lėšas, kad lietuvių mokslas ir menas galėtų tarpiti. Tame rūpesty ir toj talkoj turėtų dalyvauti Lietuvos diplomatinės misijos, tuo su didesniu atsidėjimu turėtų sielotis vykdomieji veiksniai, o taip pat kiekvienas susipratus lietuvis. Bet su tuo prašymu aš kreipiuosi ypačiai į JAV lietuvius. Jie apgengia mus ir pavalygina, jie valingu pasiryžimu rūpinasi mūsų įkurdinimu, bet mes atėjom ir nueisim, tačiau, jei nesutelksim jėgų savo mokslo ir meno kūrybai išsaugoti, jai ugdyti ir kelti, ar paliks mūsų pėdsakai? Atėjo valanda statyti prielauką lietuvių mokslo ir meno kūrybės. Mes tikime, kad Jūs, Amerikos lietuviai, tą galit padaryti taip ryžtingai ir sėkmingai, kaip jau ne vieną didį darbą atlikot. Mūsų talka Jums visuomet bus patikrinta. Tikiuosi, kad šią literatūros šventės valandą tarti žodžiai bus aktines išjudinti veikalai, tokiol reikalingai ir aktualiai šiom nesibaigiančiom mūsų ištrėmimo dienom.

Žinoma, į tą akciją derinas ir lietuvių rašytojų darbai. Pagrindines lietuvių rašytojų pareigas galima trumpai apibrėžti: kurti, tobulėti, prasiliauti ligi kitų tautų skaitytojų ir — nepasiduoti nevilčiai, įveikti atžangos trauką, neprarasti atsakingumo jausmo. Tačiau beveik tokie pat ir normalių laikų rašytojo uždaviniai. Argi tokį gyvenimą mes dabar gyvename? Lietuvis rašytojas nūdien kartais neturi ir minimalių kūrybinio darbo sąlygų. Ir kokiose nuotalkose jis verčiamas smilkiti? Ryto-

jus, tartum, nepralaužiami debesys, slegia jo širdį. Jis mato ir girdi sistemingą savo tautos naikinimą. Bet, gal tautinės gyvybės šauksmo dilglinamas, lietuvis rašytojas kuria. Ir ši diena patvirtina, kad jis žengia į priekį. Tik, o varge, jau girdime balsų, kylančių iš savo tarpo, kad mes ne tremtiniai, o emigrantai. Jau teigiama, kad mus apninka emigrantų ligos — nesantaika, susmulkėjimas, barniai ir bylos. Bylos dėl aguonos grūdo, kuris, jei vėtra žiedo nenudrėks, tik vėlyvą rudenį bus atneštas ir padėtas ant stalo... Taip, mes daromės emigrantai prieš savo valią. Ir turim pagrindo: sudužo viltys, sumenko mūsų tikėjimas gerąja žmonių valia. Ardoma mūsų šeima, draskoma širdis. Bet ar geresnėj padėty yra mūsų broliai lietuvių knygnešiu praeiktame Sibire? Kankinių kraujas mums šaukia: nepaskeškit emigrantinėj klampynėj! Vis dėlto yra didelės skirtumas tarp mūsų ir kai kurių kitų tautų pabėgėlių. Jie pasitraukė nuo savo tautos revoliucijos, o mes nuo svetimos žmogžudiškos kariuomenės, nuo specialiai apmokytų policijos dalinių pavergtoms tautoms naikinti. Teisybė, veidmainiška žmogaus prigimtis — daug žadėti, o nleko netešėti — mus verčia beveik visose pasaulio dalyse užuobėgos namų ieškoti. Tačiau mes tremtiniai — mes gyvasis tautos protestas, mes kariai, kurie išėjo dėl tiesos ir laisvės kovoti ar mirti. To nė vienas lietuvis tremtinys neturėtų pamiršti, bet labiausiai to negali pamiršti rašytojas. Taigi mes, kurie esam susibūrę Lietuvai Rašytojų Draugijoj, kokiais vardais nežinoma lemtis mus verstų vadintis, būsim tremtiniai ir puoselėsime nepalaužiamą viltį sugrįžti į laisvą Lietuvą. Ir jaučiam, jog tai yra viena didžiųjų mūsų pareigų. Jei tai pareigą tęsėsim — pergalės vėlavas dar savo akim pamatysim, nors jau kelinti metai mus kankina daugybė gražių žodžių, neparemtų nei veiksmu, nei artimo melle, nei riteriška dvasia...

Ir dabar iš širdies plaukia žodžiai mano mieliems kolegom, šio garbingo susirinkimo kaltininkams. Brangūs laureatai, jei kiekvienam iš mūsų patikimi uždaviniai, tai nuo šiol Jums tie uždaviniai keleriopai didesni ir su keleriopai didesne atsakomybe turi būti Jūsų atliekami. Lietuvos Nepriklausomybės 31 sukaiktųjų išvakarėse mes išskiriame Jus iš eilinių tarpo. Man garbė ir di-

„Patrijos“ leidiniai Paryžiuje

Bibliothèque Nationale rūmuose

Paryžiaus centre randasi viena iš didžiausių Pasaulio bibliotekų — Bibliothèque Nationale, turinti per penktą milijoną tomų.

Siomis dienomis negausūs tos bibliotekos lankytojai — lietuviai buvo labai maloniai nustebinti užtikę kataloguose naujus lietuviškus vardus, kurie mūsų pačių apsilėidimo dėka yra patys negausiausi visų pasaulio tautų tarpe. Tie vardai — tai žinomos „Patria“ leidyklos leidiniai.

Reikia tikrai ysu nuoširdumu pasvelkinti p. Lenktaičį už jo puikią iniciatyvą. Jo žygis ir pastangos daugeliui bibliotekos lankytojų primena lietuviškojo žodžio pastangas išlikti laisvam, o Prancūzijos lietuviams ir besidomintiems lietuvių kalba bei literatūra sudaroma puiki proga pasidžiaugti naujais leidiniais. „Patrijos“ žodynai ir kit. moksliniai leidiniai puikiai pasitarnaus filologams. Beje, ir patys Bibliothèque Nationale pareigūnai, berods, tinkamai pastebėjo šį faktą ir sakosi yra pasutę atitinkamą raštą „Patrijos“ savininkui.

Ta proga norisi nuoširdžiai patarti šiuo p. Lenktaičio pavyzdžiu susidomėti ir kitiems mūsų leidėjams, Sinteriopai apsimokės.

Ta pačia proga noriu besidomintųjų žiniai pastebėti, kad Strasbourg Universiteto bibliotekoje yra per 1.000 leidinių, liečiančių seniausių mūsų lituanistiką. Pvz. yra kai kurie rašto paminklai iš kryžiuočių ordino laikų, liečiančių Lietuvą ir lietuvių kalbą. Gal vertėtų mūsų lituanistams taja biblioteka susidomėti. Rašantysis šias eilutes apie tai išgirdo iš lietuvių studijuojančių Strasbourg, bet kadangi buvo sekmadienis, tai negalėjo žinių patikrinti.

Paryžiuje didelių lituanistinių retenybių rašančiam neteko užtikti. Z. U.

dės džiaugsmas Rašytojų Draugijos vardu Jus nuoširdžiai pasveikinti, o drauge ir palinkėti: tegu jokie gyvenimo sunkumai nepalaužia Jūsų valios kurti, o Viešpatys tegu Jums padeda garbingai rašytojo misiją atlikti! Leiskite man šį padėkos ir sveikinimų raštą baigti gal jau ne kartą girdėtom, bet vis aktualiom sąvokom: Teguyvoja laisvas lietuviškas žodis! Teguyvoja laisva ir nepriklausoma meno kūryba! Teguyvoja mūsų amžinoji Lietuva!

Kalbos kampelis

(Redaguoja Pr. Skardžiūs)

(Pabaiga iš praėjusio Nr.)

Svarbiausia L. Dambriūno klaida yra ta, kad jis nevisai teisingai supranta priesagos -iškas reikšmę: ji visų pirma reiškia ne „vidaus esminę dailto ypatybę, kaip kad L. Dambriūnas mano, bet būdingų ypatybių turėjimą, vidaus panašumą, dažnai susijusį su pačia dailto esme, pvz.: čigoniškas (t. y. lygiai toks pat kaip čigono) gudrumas, lepšiškas (toks pat kaip lepšė) žmogus, poniškas (t. y. ne pono, bet kaip pono) šuo, žvėriškas (t. y. toks bjaurus kaip žvėris) grafas ir kt. Bet seniau šalia šitos reikšmės darinių yra dar buvę ir priklausomybinės reikšmės būdvardžių su priesaga -iškas, kuri tuo pat metu dar žymėjo ir skirtybę ypatybė; pvz. karališkas žmogus buvo tas, kuris ne ponui priklausė, bet buvo karaliaus žinioje, ir todėl laisvas nuo baudžiamųjų darbų. Čia ypač yra įdomu pastebėti, kad tuo metu, kai kunigas tebedarėjo pono reikšmę, yra atsiradęs kunigiškis „baudžiauninkas“, t. y. toks žmogus, kuris tiesiogiai priklausė kunigui „ponui, dvarininkui“ ir todėl turėjo eiti baudžiavą, t. y. turėjo būti baudžiauninkas; dėl to ir pati baudžiava žmonių kalboje yra dar vadinama kunigysta arba kunigystė, t. y. „ponščizma“, dvarysta. Visai panašiai yra atsiradęs ir vyriškis: jis iš pradžios tereikšė priklausomybę vyriaj, vyruo luomui, lygiai taip pat, kaip moteriškė yra moterų atstovė, moterų luomo narys, moteris.

Susidarant dvasiškį veikiausiai visai nebuvo galvojama apie pirminę ir tiesioginę vyriškio reikšmę: čia užteko to fakto, kad kunigas žmonių ir senesnių raštų kalboje buvo vadinamas dvasiškas žmogus arba dvasiškas tėvas (plg. lenkų duchowny człowiek, duchowna persona, rusų duchovnoje lico, vok. Geistlicher ir kt.) ir todėl analogiškai pagal darinius su priesaga -iškas lengvai galėjo būti sudarytas dvasiškis. Mėginimas sujungti kunigo darbą vien su siela ir sielininko piršimas yra visai dirbtinis dalykas: viena, žmonių kalba tam reikalui nuo senovės tepatvirtina tik dvasia, ne sielą (arba dūšią) = plg. dvasios tėvas ir kt.; antra, šalia sielos yra dar ir vėlė, už kurią bažnyčioje taip pat yra meldžiamasi (plg. Vėlinės ir kt.) ir trečia dvasia yra materijos, arba dailtybės (medžiagos), priešybė, taigi ji kaip platesnė sąvoka gali apimti ir sielą. O kunigai, dvasios ganytojai, kaip tik turi rūpėti, kad žmogus šiame gyvenime nepaskeštų dailtybėje ir visų pirma rūpintųsi dvasinėmis vertybėmis, kurių nei kandys suėda, nei vagys išvagia ir kurios todėl jo sielą ne pražudo, bet išgano, padaro amžiną.

Tas faktas, kad dvasios reikalais gali rūpintis ir nekunigai, pasauliečiai, dar nieko nepasako: visi tie, kurie tais dalykais rūpinasi ne iš profesijos, ne iš specialaus pasirusimo, negali būti vadinamami nei dvasininkais, nei dvasiškiais. Pvz. karu gali rūpintis visi, kam tik patinka, bet karininkai tebus tik tie, kurie yra specialiai karo mokslus ėję ir kaip reikiant susipažinę su karyba. Taip pat ir kalbininkai iš tikrųjų yra ne kokie nors eiliniai kalbos mokovai arba mėgėjai, bet lingvistai, kurie specialiai yra studijavę lingvistiką, arba kalbotyrai, ir tyrę kalbą moksliskai. Taigi ir dvasininkas tegali būti tik tas, kuris savo darbu yra specialiai pasirusęs, t. y. mažiausia baigęs bent kunigų, arba dvasinę (ne sielinę!) seminariją.

Pagaliau savaimė atpuola ir spiritisto argumentas: viena, šalia spiritisto yra dar ir spiritualistas, spiritualizmo šalininkas, todėl sulietuvindami netaip jau reikalingą spiritistą, paliekame nesulietuvinę labai dažną, filosofinį terminą spiritualistas; antra, spiritistą pavertus dvasininku, būtina kaip nors lietuviškai reikėtų pavadinti ir patį spiritizmą, ir trečia, dvasininkas yra jau seniau visai tinkamai sudarytas dvasios ganytoju vadinti, todėl nebėra reikalo juo ir spiritistą keisti; bet to, spiritistas drauge su spiritualistu kaip specialūs tarpautiniai terminai ir šiaip jau nelietuvininti visai panašiai kaip animistas, materialistas, racionalistas ir kt.

Suglaudus tad viską, kas aukščiau sakyta, reikia pripažinti, kad dvasininkas visais atžvilgiais yra geras terminas ir todėl paliktinas. Šalia jo gali būti vartojamas ir dvasiškis, kuris jau yra plačiai paplitęs. Bet nieku būdu neverta tvirtinti, kad tik dvasiškis vienas teesąs geras arba geresnis, o dvasininkas niekam vertas; to, remiantis kalbiniais duomenimis, negalima pasakyti. Palikime geriau laiku nuspręsti, kuris iš tų dviejų terminų yra tikrai geresnis.

Kinija Amerikai dar nežuvusi

NZ bendradarbis Amerikoje V. W. ber įrodinėja, jog Kinija, nežūrint komunistų žygiavimo pirmyn, esanti dar neprarasta ir kad Amerika vis dar neatsisako nuo karinės bei ekonominės pagalbos jai suteikimo. Ir jei taip iš tikrųjų būtų, padėtis atsilieptų ne tik Tolumiesiems Rytams, bet ir Europai bei visam pasauliui, pasteb. bendradarbis.

Jis daro tokias prielaidas: 1) JAV nepripažįsiančios Kinijos komunistų vyriausybės, nežūrint jos kariško laimėjimo; 2) Nors Sovietų blokas dėtu pastangų J. Tautų Saugumo Taryboje išsikvoti vieną balsą, tai vistiek tas nepasisektų; 3) Amerikiečiai ir kitų kraštų prekybininkai, kurie mano vis dar prekybą varyti su komunistine Kinija, vėliau patys apelsių ją; 4) Lalkoma galimu dalyku, kad Kinijai bus suteikta arti milijardo dolerių parama.

Toliau jis įrodinėja, jog JAV dabartinę Kinijos vyriausybę pripažįsiančios ir ją pripažįsiančios net ir tremtyje esant, jei tai įvyktų.

Apskritai imant, Amerika dar turi vilties Kinijos neprarasti, nors tik pietinėje srityje. Prisiminę koalicinę vyriausybę, kaipurie politikai nurodo, jog panašios koalicinės vyriausybės buvusios ir Lenkijoje bei Čekijoje, o šiandien ten valdo tik komunistai. Todėl koalicinę vyriausybę Kinijoje neatneštų sprendimo.

MUITININKO NEAPGAUSI, NORŠ IR AUKSĄ VALGYTUM

Ispanijos - Prancūzijos pasienio muitininkui, kontroliuojančiam tarptautinį ekspresą, krito akin vienas portugalas keleivis, kuris ramiai sau kramtė nepaprastai didelį sumuštinį, kai muitinės valdininkai tikrino jo lagaminus. Susidomėjęs pagaliau valgomu sumuštinio ir jį atidžiau patikrinus, paaiškėjo, kad jis buvo apkrautas, tiesa, gausiai, bet tik ne valgomais dalykais, o auksiniais dirbiniais. Tokiu būdu portugalas ketino juos slapta persigabenti per sieną. (IPK/z)

VAISTAI NUO JŪROS LIGOS

Du amerikiečiai gydytojai — dr. Leslie Gay ir Dr. P. Carliner išrado

LTB Hesseno Apygardos Komitetas išleido Lietuvos albumą „Lithuania“ geram popieriuje, 100 nuotraukų ir keturiomis kalbomis trumpas Lietuvos istorijos tekstas. Kaina 6 DM. Platintojams 10% nuolaidos. Užsakyti: Hanau/M, LTB Hesseno Apygardos Komitetas, DP Camp, Hesseno Apygardos Komitetas

vaistus, kurie apsaugo nuo jūros ligos. Vaistai vadinami „Dramanine“ vardu. Jie imami prieš valgį ir prieš gulant. Vaistai yra kapsulė. Kol kas šie vaistai dar nepardavinėjami ir tenaudojami kariuomenės reikams. (AP)

BIBLIJA — SPEKULIACIJOS OBJEKTAS

I Japonija iš JAV buvo nugabenta ir bemač išplatinta pusketvirto milijono biblijos egz. Tačiau būtų klaidinga manyti, jog toks staigus

biblijos išgraibstymas įvyko besidomint jos turiniu ir, apskritai, dvasiniais dalykais. Ne. Kaip biblijos propagandos bendrovės Japonijoje vedėjas pareiškė, jo tautiečiai japonai biblija susidomėję dėl grynai žemiškų silpnybių. Mat, jie pastebėję, kad biblijos popierius galis visiškai atstoti rūkomajį popierių, kuris Japonijoje esąs labai brangus ir tegau-namas tik juodojoje biržoje. Todėl ir importuotosios biblijos buvusios šešeriopa kaina ir labai trumpu laiku išparduotos. (CND/z)

Įvairios žinios

● Sovietų Sąjungos atstovas p. Malik Saugumo Taryboje įteikė pareiškimą, pagal kurį penki didieji kraštai iki balandžio 1 dienos pateiktų žinių apie savo karinę galybę, o upat užsigeldė žinoti, kiek turi pasigaminę atominių bombų. Sovietai iš naujo kelia 1/3 karinių pajėgų sumažinimą, nežūrint į tai, jog jų pasiūlymas buvo Paryžiuje J.Tautų plenumo at-mestas. Jie kartoją seną giesmę. JAV atstovas pažymėjo, kad tai tik laiko gailinimas tokius dalykus kel-lant.

● Britų vyriausybė suspendavusi keturis mokslininkus, kurie dirbo slaptuose gynybos tyrimuose, nes buvo iškelta abejonų dėl jų lojalumo. (AP)

● Australijos opozicijos vadas spau-dos konferencijoje pareiškė, kad bū-tų naudinga Atlanto paktaį prastėti per pietinę Afriką, Indiją, Pakista-ną, Celiną, Australiją ir Nauj. Zelandiją. (AP)

● Pagal Sovietų supratimą, be rusų kalbos mokėjimo negali būti kultū-ringo žmogaus. Vadinas, visas pa-saulis turis mokytis ir mokėti rusų kalbą.

● Amerikos ministeris Vengrijoj p. S. Chapin, grįždamas į Ameriką, Pa-ryžiuje pasakė, kad Vengrijos žmo-nės yra visiškoje Maskvos ištrenruotų komunistų totalinėje valdžioje. (Vyriausias komunistų vadys yra Ra-koši — Rosenkranz — žydu kilmės).

● Amerikinės įstaigos uždraudė įvežti iš Šveicarijos „Neue Politik“ laikraštį, nes jis skatinę pavojingą vokiečių nacionalizmą ir puolę ka-rinę vyriausybę. (AP)

● Iš Frankfurto pranešama, kad 1948 metais amerikietės Vokietijoje pagimdžiusios 3.278 amerikoniukus ir tik trys motinos mirusios begim-dydamos.

● JAV vyriausybės ekspertas ruo-šia platų socialinių reikalų įstatymą-programą, pagal kurią kiekvienas reikalingas pagalbos asmuo galės gauti federalinę finansinę paramą. Administracija savo pasiūlymus įteiks kongresui vasario 28 d. (UP)

● Britų konservatorių partijos ir opozicijos vado pavaduotojas p. A. Edenas atvyko į Australiją.

● JAV generolas McArthuras, Ja-ponijos vyriausias šefas, buvo papra-šęs duoti jam kariuomenės daugiau, kai Kinijos komunistai vis labiau sienka per Kiniją. Tačiau jam buvę tai atsakyta, nes Amerika negalinti ekonomiskai išlaikyti globalinės gy-nybos ir svarbiausios jėgos turinčios būti sukoncentruotos Europoje. (AP)

● Kai Parįžiuje per Kravčenko's bylą V. Kravčenko generolą Ruden-ko, atvykusį pabūti lindininku ko-munistinio laikraščio pusėje, pavadino „diktačiuose pataikimu“, tai šis su kitais 5 liudininkais išėjo iš teismo salės, nes negalėjo klausytis puolimo.

● Iki š. m. vasario 18 d. oro keliu Sąjungininkai atgabeno į Berlyną vieną milijoną tonų prekių.

● Italijos laivynas pradėjo vykdyti žiemos manevrus. Manevrai baigsis kovo 20 dieną. (AP)

● D. Britanijos gynybos biudžetas 1949—1950 metams numatytas 3.039.440.000 dolerių sumai. Šis biudžetas yra 430.000.000 dol. didesnis už praė-jusių metų, rašoma baltojo knygoj.

● Britų karinės pajėgos sleks 750.000 asmenų, iš kurių 146.000 laivyno, 391.000 sausumos ir 213.000 — avia-cijos. Dabar abi partijos, darbiečiai ir konservatoriai, ragina jaunimą stoti kariuomenės savanoriais.

● Prancūzijos vyriausybė pasisakė, jog ji taip pat bendradarbiausianti su JAV dėl atsilikusių kraštų ūkinio gyvenimo standarto pakėlimo. (UP)

Lietuvių krepšininkų laimėjimai Kanadoje

TIMMINS'O LIETUVIŲ KOMANDA UŽSITIKRINO ŠIAURĖS ON-TARIO MEISTERYSTĘ

Buvęs žymus Kempteno krepš-ininkas St. Mackevičius, nuvykęs į Kanadą, nenuleido rankų ir suorga-nizavo stiprią lietuvių krepšinio ko-mandą. Paskutiniame savo laiške St. Mackevičius rašo: Vykstančiose Kanados krepšinio pirmenybėse iki šiol laimėjome 15 pirmenybių rungtynių iš eilės. Tuo būdu Šiaurės Ontario meisterio vardas jau garantuotas. Siekiame tapti viso Ontario meisteriu ir tuomet toliau varžytis dėl Kanados meistrystės. Pralaimėjimų pirmeny-bėse patiri dar neteko. Dar liko žaisti 4 rungtynės, o paskui įvyks fi-nalais. Jei nugalėtume stiprų mūsų priešą iš Pietų Ontario — Sudbury, žaidžiant daugiau panašiu į ameri-kiečius stiliumi, būtume viso Onta-rio meisteriu ir vyktume į Toronto, kovoti dėl Kanados meisterio vardo savo klasėje. Būtų puiki proga dar labiau išgarsinti „skrajojančių lietu-vių kovos dvasią. Galutini rezultatai paaiškės balandžio mėn. pradžioje. Gaila, kad Bagdonas nesutiko prisidėti prie mūsų komandos ir vienas žaidžia kanadiečių komandoje Sud-bury mieste. Dėl finansinių sumeti-mų Timmins'o lietuvių komanda žai-džia Hollingerio kasyklos vardu ir šalia 7 pagrindinių lietuvių žaidėjų turėjo įsileisti 3 vietinius kanadie-čius, kurie gadiną visą reikalą. Tim-mins'o lietuvių komandos sudėtis to-kia: St. Mackevičius, M. Duliūnas, J. Paranevičius, M. Ignatavičius, S. Mikolūnas, Ip. Naras, A. Kaunas ir 3 kanadiečiai.

Džiaugiamės Timmins'o lietuvių krepšininkų pasiektais laimėjimais ir linkime Jiems geriausios sėkmės baigminėse rungtynėse. A. O.

— New Yorke įvyko pasitarimas tarp burmistro ir vietinių sporto redaktorių, kuriame nutarta, pager-biant neseniai mirusį JAV populia-riausią beisbolo žaidėją Babe Ruth, įrengti už 300.000 dolerių sporto sta-dioną, pavadinant jį „Babe-Ruth Me-morial Stadion“. Sudaryta komisija, į kurią, be 27 redaktorių, įeina ir žy-miausias Amerikos dvasiškis — kar-dinolas Spellman.

— Cekoslovakijoje vieną futbolo teisėją ištiko labai nemalonus įvykis. Vienų rungtynių metu žiūrovai ne tik kad nenorėjo sutikti su jo daro-mais sprendimais aikštėje, tačiau ir po rungtynių vargšą smarkiai ap-kūlė. Kai sekantį kartą taisyklių ži-novas gavo pakvietimą teisėjauti kitas rungtynes, jis atsisakė, parody-damas gydytojo pažymėjimą apie jo dar neužgijusias žaizdas nuo praė-jusio įvykio. Toks pat likimas ištiko ir teisėjo įpėdinį, kuris taip pat ne-mažiau gavo „lupti“... Tačiau šį kar-tą policijai pavyko pačiupti du di-džiausius mušeikas. Koks buvo nu-stebimas, kai vienas iš jų pasirodė pirmasis teisėjas, o antrasis gydyto-jas, kuris jam tą pažymėjimą buvo išrašęs... Aišku, kad pirmojo teisė-javimo karjera su šiuo įvykiu pasibaigė.

● Generolas Clay smarkiai pasmer-kė antisemitinę bangą, esančią tarp amerikiečių. Gener. pastebėjo, jog jei bus pastebėtas viešai antisemitiz-mas, tai jis imsis akcijos prieš to-kius. Jei bus rasta karių tarpe, bus imtasi disciplinarės akcijos, jei ci-vilių tarpe — jis bus paprašytas pasitraukti iš tarnybos ir pašalstas namo, sako generolas. (UP)

● „Die N.Z.“ rašo, kad rusai Balti-jos srityje vykdė intensyvius kariuo-menės manevrus, kur dalyvauja aviacija ir pavandeniniai laivai. Anot baltų pabėgėlių, rusai vykdė didelius karinius įrengimus ir tai „skubotai“.

Mecklenburgo srityje taip pat manevrai vykdomi naktimis ir griež-toje paslaptėje. Labiausiai sukon-centruota rusų kariuomenė esanti prie britų zonos. Britų licencijuotas laikraštis rašo, jog rusai laivais at-gabena į Rusijos 2 divizijas į Meck-lenburgo sritį. Amerikiečių žvalgy-bos duomenimis, šis NZ pareiškimas esąs perdėtas. (AP)

● Tass praneša, kad totorių ir ču-vašių autonominėse respublikose vil-

kai šaudomi iš lėktuvų. Vienas plio-tas nušovęs 250 vilkų. Ten šiaurės didelis vilkų gaujos. (AP)

● D. Britanijos parlamento 7 nariai įnešė rezoliucija, kurioje reikalauja vyriausybę imtis visų galimų prie-monių, kardinti Mindszenty iš-vauduoti. Šie atstovai atstovauja Z. Rūmuose visas partijas, išskyrus ko-munistus. (AP)

● A.F.P. praneša, kad Alpių papė-dėje, pietinėje Prancūzijoje, buvęs nedidelis žemės drebėjimas. Namai buvę pajudinti, bet žmonių aukų nėra.

● Sovietų Sąjunga, Ukraina ir Balt-gudija pasitraukė iš Pasaulinės Svei-katos organizacijos, nes joms ji esan-ti išlaidi.

● JAV žemės ūkio departamentas pranešė, kad per pūgas žuvo 81.000 galvijų ir 97.000 avių iki vasario 1 d. Nebraskos, P. Dakotos, Wyomingo ir Colorado valstijose, kas sudaro 2% visų gyvulių. (AP)

● D. Britanijos valstybės ministeris p. H. McNeil pareiškė, kad Vengrijos kardinalo Mindszenty nuteisimas nė-atitinka D. Britanijos teismo sąvokos.

Skelbimas Nr. 64

Zemiau išvardinti ieškomieji arba jų likimą žinantieji yra prašomi atsiliepti C/Kartotekon per savo LTB komitetus, kartu nurodant šio skelbimo (bet ne laikraščio) eilės numerį ir įdedant reikiamą kiekį pašto ženklų atsakymui apmokėti.

33. Mirusio J.A.V.-se (Walpole, Mass.) Jokubicko Antano, s. Vincento, 57 m. amž. kilusio iš Užblaudžių km. Musninkų vl. artimuosius palikimo reikalui, nurodant giminystės ryšį, kuo skubiausiai prašome atsilipti. Vėlonis Lietuvoje turėjo brolių (jo sūnus yra tremty?) ir seseris: Mikaliną ir Stefaniją.
34. Mirusio J.A.V.-se Antano Pavilono-Vlono, kilusio iš Seinių km. ir vl., gimines prašome skubiai atsilipti.
35. Jonas Ridzauškas (John Rogers) 931, 1/2 Central Ave, Kansas City, Kansas, ieško seserų: Viktorijos Pikelienės ir Monikos Petraitienės ir jos sūnaus Petro, gyv. Kelmėje, brolių: Stanislovo, gyv. Šaukiškių km., ir Kazimiero, gyv. Kražiūose, Ridzauškų. Tėvų vardai: Martynas ir Malvina.
36. S. Urbonaitė, 1939 m. gyvenusi Plungėje.
37. Vokietijoje mirusio Eduardo Kleino, gim. 1910. 1. 30, Slavikuose, artimieji palikimo reikalui prašomi atsilipti C/Kartotekai.
38. Povilas Kantrimas, 161 Brady St. Sudbury, Ont., Canada, ieško brolio sūnaus, kilusio iš Pėsčių km.
39. Mrs. Antoinette Valechno, 230 Meriden Road, Waterbury, Conn., ieško brolio dukters — našlaitės Birutės Danušutės iš Viekiškių mst. Mažeikių apskr.
40. Jono Keršio (35 m. amž.) ieško Kirszys Vincente, Buenos Aires.
41. Ruth Janulis (30 m. amž.), gim. Vilniuje, 1944 m. gyvenusios Tilžėje, ieško V. Stazevič, 733 Fillmore Str. San-Francisco 17, Cal., USA.
42. Elena Marciulionytė, iš Leipalnio parap. Suvalkų kr., ir Petras Dumblauskas, iš Dumblauskų km. Kapčiamiesčio parap. Suvalkų kr.

43. Kazys Aleknavičius, s. Stasio, gim. 1922. 2. 14, Vilkaviškyje.
44. Lapinskas Simas, Lapinskienė-Damanskaitė Stefanija, Lapin-skai: Bronius, g. 1923, Pranas, g. 1932, Stasė, g. 1930 ir Ona, g. 1935, gyv. Šiauliuose.
45. Vėlutiš Pranas, apie 60 m. amž., gyvenęs Juozapavoje prie Kuršėnu.
46. Rūgytė Janina, iš Pavaršių km. Bubelių vl. Šakių apskr.
47. Magdalenos Dervonskienės, gyv. Danijoje, vaikai: Jadvyga, Erna, Albertas ir Vilius iš Klaipėdos krašto.
48. Juozas Juknevičius, kil. iš Alytaus, matininkas, ir Monika Zivnakevičiūtė iš Miroslavo, g. 1911.
49. Antanas Zurinskas, gyv. J.A.V.-se, ieško Zigmo Zurinsko iš Pa-sarninkų km. Seirijų vl., Alytaus apsk. ar šiaip ko iš Zurinskų.
50. Povilas ir Anelė Grausliai, Kęs-tutis, Laimutė, Antanina, Leonas ir Elena Plučiauskai.
51. Vladas Villūnas iš Canados, ieško brolio Juozo Villūno, gyvenusio Rothenburg o/T. DP Camp „Wildbad“.
52. Juozą Močiškį, siuvėją iš Kauno, ieško O. Gottner iš Frankfurto.
53. Petras Krivonis, s. Petro, Veronika Krivonytė-Millauskienė, d. Petro, Albina Krivonytė, d. Petro ir Petras Krivonis (tėvas).
54. Galinčius suteikti žinių apie 1946 m. auto katastrofoje žuvusią Re-giną Dambrauskaitę. 24 m. iš Ku-piško, žankiusią Vilniaus Meno Akademiją.

55. Petras Gužas, advok. iš Kauno.
56. Gauti adresai: Petruui Adamoniui, Anelėi Blinstrubaitėi, Antanui Dumčui, Joanai Garbaliuskaitėi-Upienėi, Bruno Jeseliskui, Antanui Kasperavičiui, Kaziuui Kasakevičiui, Povilui Kazirskui, Marijai Klioniūvienei-Strakauskaitėi, Onai Kriščiokaitytei, Kotrynai Kukukienėi-Ribinskai, Stasiui Lekučiui, Justinui Leonauskui, Feliksui Norkevičiui, Pranui Orzakauskui, Antanui Pallokui, Pranci Paulienėi-Bartkevičiūtei, Veronikai Perlibienėi-Kilkauškaitėi, Pranei Juškaitėi-Sabalaiuskienėi, Boneventūrai Sepėžinskienei, Vincui Stabingliui, Bronislavai Stadalnikaitėi-Tamašauskieni, Titui Uogintui, Juozui Vilkončiui, Stasėi Zigmantaitėi, Emilijai Zorskaitėi. Užklydę laiška: Stasiui Pakalniui nuo August Yauniskis, ir Onai Kriščiokaitytei nuo J. Zab-lauskas.
- Mrs. ONA MAČIUKAITIENĖ-GRIGIENĖ (Pilipavičiūtė), gyv. 552 Atlantic Str., Bridgeport, Conn., USA, kilusi iš Pandžio parap., prašo atsilipti giminei ar pažįstamus.
- MARY JASONIS (Novakytė), gyv. 577 Gregory Str., Bridgeport, Conn., USA, ieško DP stovyklose savo giminių bei pažįstamu.
- Mr. BOLESLOVAS JAKUBAUSKAS, kilęs iš Trakų apskr., Ziež-marių parap., Daugavos km., da-bar gyvenęs: 20 Averitt St., Dor-chester, Mass., USA, ieško savo brolio Ignaco JAKUBAUSKO, jo vaikų ar kitų giminių.

Mrs. KAZIMIERA OPULSKAI-TĖ-GEANCHOS, kilusi iš Telšių apylinkės, gyv. 664 Adams Str., Gary, Indiana, USA, ieško savo seserų: Onos BURZINSKIENĖS, Eugenijos MINEIKIENĖS ir Julijos ŠULCIENĖS bei pusseserų: MANTVILJENĖS ir MALEKAUSKIENĖS. Žinančiuosius prašoma pranešti aukščiau minėtu adresu.

„MŪSŲ LAIVININKYSTĖ“

Lietuvių Jūrininkų Sąjunga Užsienyje pradeda leisti Sąjungos metraštį — „Mūsų Laivininkystę“. Šių metų knyga išeis apie kovo mėn. vidurį. Leidinys bus 180—200 psl., iliustruotas mūsų uostų, pajūrio ir kitokias su lietuviškos laivininkystės veikia susijusiais vaizdeliais. Turinys laba įvairus: vispūsiskai paličėia ir pavaizduoja laivininkystės ir žvejy-bos ūkį, technikos laimėjimus ir pri-taikymą šiam ūkiui; iškelia mūsų krašto jūriškuosius interesus, nušvie-čia praėytį nuveiktus darbus, ap-žvelgia pasaulinį laivininkystės ūkio stovį ir taip pat pateikia keletą įdo-mių straipsnių iš kapitonių atsimini-mų ir burivimo sporto Lietuvoje. Tai pirma lietuviška šios rūšies knyga. Stengtasi padaryti ją kuo įdo-miausia plačiam visuomenei, besidominčiai savo krašto ūkiu, jo atsta-tymu, technika bei aktualiaisiais laiv-ininkystės ir jūrinės politikos klausimais. Kaina DM 3.-. Užsakyti galima ir iš anksto pas Insp. M. Kriškėčiūną, Baltų Centr. Taryba, Detmold, Wittjestr. 14.

D. Britanijoj — pas L. Jūr. Sąj. Skyriaus D. Britanijoj pirmininką A. Keblį, Sleaford Lincs, Boston rd. Hostel. Kaina 5 šilingai.

Kanadoje — pas V. Gabecą (pas J. Klimavičių), 636 Hawkes Ave., Vancouver B.C., Canada. Kaina 1 \$.

Kviečiame kiekvieną įsigyti šią knygą. Per ją susipažinsite su Lie-tuvos, kaip jūriško krašto, uždaviniais ir galimybėmis; tuo pačiu paremsite jūrišką spaudą, kuri Jus lankys kasmet, nuolat pateikdama tos srities aktualijas, žinotinas jūriško krašto visuomenei.

Metrašcio Redakcija

KREIPTIS Į LTB ŠVIETIMO SKYRIŲ

Tėvai, mokytojai ir lietuvių vaikų globėjai, prieš išemigrudami ap-sirūpinkite mokykliniais vadovėliais, kurių ir už didžiausius pinigus sve-timoje. Šalyje prireikus negausite. LTB Centrinis Komitetas savo žinion yra perėmęs tam tikrą atsargą šių mokyklinių vadovėlių:

1. Esmaitis, GYVOJI GAMTA ir ZMOGAUS KUNAS
2. „ NEGYVOJI GAMTA
3. „ GEOGRAFIJA
4. „ ISTORIJA
5. K. Čibiras, LITURGIKA

Visi čia išvardinti vadovėliai suinteresuoti kreiptis į LTB Švieti-mo Skyrių, (16) Hanau/M., Lambou-str. 84, Litauisches Lager. Šių vado-vėlių kainą nustato Švietimo Skyrius.

Redakcija straipsnius taisyti bei trumpinti savo nuožiūra ir nesunaudojti rankraščių nesaugo. ● Už skelbimų turinį redakcija neatsako. ● Užsėjautos, sveikinimai ir skelbimai bei prašymai iki 10 petito eilučių — 5.- DM. toliau už kiekvieną eilutę po 50 pf. ● Paleškojimo skelbimai privalo būti apmokėti už kiekvieną paleškomą asmenį po 1.- DM. ● Už skelbi-mus ir paleškojimus pinigai siūsti kartu su tekstu. ● Platintojai už surinktą prenumeratą ir parduotus paskirus numerius gauna 10% nuolaidos. Laikraščio grąžinimai vengtinai. ● Prenumeratos mokėtis su pašto ir ekspedicijos išlaidomis vienam mėnesiui 3.- DM. už-sienyje dvigubai. Paskiro Nr. kaina 0.40 DM.

Printer: Verlagsanstalt Manz, Dillingen/Donau. — Population to be served: 20.000.

MŪSŲ KELIAS

Išleina trečiadieniais ir šeštadieniais
Dillingen a. d. Donau, Kapuzinerstr. 16
Vyr. Redaktorius D. Penikas
Redaktorius AL. Laikūnas.
Lithuanian Newspaper „OUR WAY“, Sem-Weekly. Authorized by EUROM HQ, Civil Af-fairs Division. Authorization No. UNDP 208.
Circulation 4000.

MŪSŲ KELIAS

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

O, kad jis dabar gyventų!

DIDŽIOJO LAISVĖS KARŽYGIO SUKAKTUVĖMS

16-tasis JAV prezidentas A. Linkolnas, kurio 140 gimimo dieną vasario 12 d. šventė pasaulis, nėra tik tautinis amerikiečių didvyris, savo idealais ir laisvės žygdarbiais jis artimas ir priklauso visam pasauliui.

Tai žmogus, kurį amerikiečiai laiko savo asmenybės idealu, žmogus, kuris, būdamas paprasčiausiu dalydės sūnus, tiesumui ir tyriausiu žmoniškumu vadovaudamasis, stojo prieš vergiją ir tironiją ir laimėjo, paaukojęs šiam šventam tikslui net savo gyvybę.

Iš tikrąsias savo idėjomis, jis nepabūgo net ginkluoto konflikto savo krašte, kad išlaisvintų iš vergijos tals laikais nelaimingiausius Dievo sutvėrimus — juoduosius plantatorių vergus.

Rimti ir susikaupę milijonai Naujojo Pasaulio vaikų tą dieną klausia pasakojimų ir eilėraščių apie „Didįjį Išlaisvintoją“ ir pagarbiai stebi mūsų tautiečio V. D. Baranausko įamžintą jo galvą milijonuose JAV centų. Suaugusieji jo atminimą pagerbia daugybe knygų apie jo gyvenimą ir darbus bei nesuskaitomais paminklais kaimuose ir miestuose. Jo vardą pavadinta ne viena turtinga biblioteka, daugelis mokyklų, ligoninių, muziejų ir net miestų.

Tur būt, nerastume nė vieno amerikiečio, kuris negalėtų pacituoti ištraukų iš jo ugningų kalbų bei raštų, kuriuose jis mums paliko milijonus žodžių, daugiau negu Šekspiras.

A. Linkolnas šio pasaulio šviesą pirmą kartą išvydo 1809 m. vasario 12 d., tals laikais beveik neapgyventoje Kentucky valstijoje. Jaunasis „Abe“ rastiinę tėvų lūšnelę apleidęs gan ankti — skurdas vertė pačiam pelnytis duoną. Kadangi jo tėvas mokslą laikė tuščiu laiko leidimu, jaunajam Linkolnui mokyklos suola trinti teko pernešyti trumpai. Mirus tėvui ir motinai, mokslus jaunuolis po sunkaus darbo naktimis sėmėsi žinių iš pasikolintų knygų. Įgytų patyrimu jis dalijosi ir su kitais — jau tada jis pagarsėjo savo gera atmintimi ir iškalba.

21 m. amžiaus Linkolnas gavo raštininko vietą mažoje Illinoiso krautuvėlyje. Nors neturėjo nieko, išskyrus gal darbužius ant kūno ir gerą būdą, Linkolnas greit garsėjo. Jo širdingas, atviras būdas suteikė jam „tiesiojo Abe“ vardą. Jau 1834 m. Linkolnas išrenkamas iš Illinoiso seimo, perrenkamas iš eilės 3 kartus. Būdamas atstovu, savamokslis Linkolnas išgyja visas advokato teises. Net juristai greitai pripažino jo sugebėjimus šloje srityje. 1842 m. Linkolnas savo talkininke pasirinko energingąją Mary Todd. Kartu su

savo keturiais sūnumis jis vedė harmoningą šeimos gyvenimą. 1846 m. Linkolnas išrenkamas į kongresą ir greitai pasižymi, kaip atkakliausias vergijos priešas, kurią aršiai palaikė pietinės valstijos. Šis konfliktas virto oplausia to meto socialine, ūkine ir politine problema, Linkolno žodžiais, tai buvo „didysis ir pagrindinis epochos klausimas“.

Linkolno nusistatymą palaikė daugiausia šiaurėje išivirtinusi respublikonų partija. Kaip jos kandidatas, 1860 m. jis išrenkamas JAV prezidentu. Nepatenkintas, kad prezidentu buvo išrinktas aršiausias vergijos priešas, pietinės valstijos, kurių visa ūkinė sistema buvo pagrįsta vergų išnaudojimu, pasitraukė iš unijos. Prasidėjo žiaurus, suskaldęs ne tik JAV sąjungą, bet net ir daugelį šeimų, 4 m. užsitęsęs pilietinis karas. Abejose pusėse buvo tai-

kos šalininkų, kurie pabūgo karo ir būtų sutikę su skilimu. Bet Linkolnas nepripažino jokių kompromisų. Savo ištikimiesiems asūkės: „Jei vergija nėra neteisybė, tai neteisybės iš viso nėra“, jis tęsė kovą už pavergtųjų laisvę ir krašto vienybę. Nors karinė šiauriečių padėtis nebuvo palanki, 1865 m. Linkolnui tauta vėl patikėjo krašto likimo vairą. 1866 m. balandžio 9 d. viename iš kruviniusių istorijos mūšių, šiauriečiai galutinai sutriuškino vergijos šalininkus. Kilnisus Linkolnas tačiau nenorėjo pasinaudoti šia pergale. Nepažindamas keršto ir neapykantos, jis stengėsi kuo greičiau išgydyti abiejose pusėse ilgų kovų išplėtas žaizdas. Tačiau praėjus tik 5 d. po paliaubų, fanatiško pietiečio rankos paleista kulka išplėdė pasauliui vieną Didžiausiųjų. Jis žuvo, bet jo idėjos tebegyvos.

Arūnas

Džiugus koncertas

Jau ilgą laiką mūsų visuomenė nieko nebegirdėjo apie žinomo LT Ansamblio veiklą. Daugumas ši meno vienetą laikė jau „mirusiu“, nes ir jį palietė visus meno kolektyvus edanti liga — emigracijos karštligė, valiutos reforma bei vidujiniai ir išoriniai nedarnumai. Tiesa, išvykus keliems LT Ansamblio nariams, užjūrius (ju tarpe ir taut. šokių vadovai p-lei A. Ličkūnaitė), meninė veikla vis mažėjo iki kritiškos padėties. Pasitraukus gi muz. Stp. Sodeikai ir rež. G. Veličkai iš vadovų tarpo, buvo manyta, jog šis ansamblis nebeįstengs pakilti. Tačiau kolektyvo narių tautinė sąmonė ir patriotinis jausmas neleido šiam gražiam susibūrimui žlugti. Pakvietus p. T. Prižgintienę chorų dirigente, darbas atsinaujino ir pradėta ruošti Vasario 16 d. minėjimui. Sužinojus, jog vasario 1—2 d.d. Seligenstade įvyks LTB Apygardų Komiteto Pirmininkų suvažiavimas — darbo griežtasis dar desniu uolumu. Ir štai, vasario 1 d. suvažiavimo dalyviams pagerbti LT Ansamblis duoda savo pirmąjį po persitvarkymo koncertą. Žiūrovų tarpe yra ir BALFo atstovas p. Valaitis ir mūsų spaudos darbuotojai.

Patį koncertą sudarė vienas kitą greit pakeičiantieji pasirodymai, sudarydami įvairumą ir imponuojantieji naujumu. Vyrų choras, T. Prižgintienės diriguojamas gražiai atliko J. Švedo „Lygioj lankelėj“ ir „Baltos gėlės“, užbaigdami išstojimą „Fausto“ maršu. Malonu ir skambiu mezo-sopranu Br. Jacikevičienė išplėdė du dalykus. Ją pakeičia violončelistas V. Rusteikis, po to seka G. Zagane-

vičienės vedami šokėjai, atlikę „Jus bernėliai apgavikai“ iš pjesės „Nemunas žydi“. B. Pakšto sudarytoji studijinio pobūdžio kapela (smuikas, akordeonas, klarnetas, kornetas, saksofonas, violončelė ir planas) sudarė akompanimentinį foną baritonui L. Sodeikai, atlikusiam „Man sako širdis“ ir Gasparo ariją iš operos „Kornelio varpai“. Čia vėl šokėjai duoda ugningą polką, juos pakeičia B. Jacikevičienės ir L. Sodeikos duetas (J. Naujallo „Mėilė tėvynės nemari“) ir pabaigai pasirodė mišrus choras (per 40 asm.). Po lyriškos dainelės „Jau saulutė leidos“ (T. Brazio), žiūrovams reikalaujant, St. Šimkaus „Vėjo dukra“ ir J. Žilėvičiaus „Anoj pusėj ežero“ reikėjo kartoti. Koncertas baigtas J. Strollos daina „Namo“.

Plojimams nutilus, prabilo LTB Centro Komiteto Pirm. Gaučys, dėkodamas už puikų koncertą ir priėmimą, linkėdamas LT Ansambliui neiširti iki galo ir, pagal dainos žodžius, grįžti su daina namo, į meilą tėvynę.

Programose žiurovų informacijai duota žinių iš LT Ansamblio nuveikto darbo. Pasirodė, šis koncertas buvo jau 550-sis viešas pasirodymas tremtyje. Viso koncertų duota 114, vaidinta 154 kartus, relig. muzikos koncertų duota 55, giedota per pamaldas 199 ir kitokiomis progomis

Į Pietinę Ameriką ar į pietines JAV valstijas?

Nevisada būna lengva pasirinkti, kai pasiūlymą gauni iš dviejų geradarių ir ypač, kai jie abu nėra gerai pažįstami. Ir krautuvėje sunkiau moterys pasirenka batelių porą, kai kantrus pardavėjas atneša ne vieną, kitą porą, bet kelias dešimtis. Dar sunkiau yra dabar tremtiniui pasirinkti kraštą, į kurį jis turi važiuoti, kurio jis nėra matęs, apie kurį ne daug tėra girdėjęs ar kurio beveik visai nepažįsta.

Tiesa, periodinėje spaudoje buvo rašyta ir dabar teberašoma. Nukeliavę DP taip pat parašoma. Tačiau reikia atsiminti, jog jie patenka į milžinišką kraštą, kurio gyvenimas ir darbo apyvotos yra taip įvairios, jog tiksliai apibūdinti pasidaro neįmanoma. Juk čia Vokietijoje dažnai turime skirtingas ir klimatinės, ir politinės, ir darbo sąlygas. Nežiūrint visokių nuotolių, didelių neaiškumų, aš visada pasisakyčiau už Jungtinių Amerikos Valstybių pietines valstijas negu už Pietines Amerikos kraštus, jei pasiūlymą gačiau tik iš tų dviejų kraštų.

Tūlas tuojau ir paklaustų, kodėl? Visai teisingo atsakymo duoti negalėsiu, nes aš pats ten negyvenau. Savo samprotavimus galiu remti tikiais motyvais.

Pirma, pietinės JAV valstijos priklauso didelei demokratinei valstybei. Jos dydis ir galybė šiandien yra lemiantis tautų ateities istorijos būvyje. Jos vyriausybė yra sudaryta demokratiniais pagrindais. Vyriausybė yra pastovi. Politinė diferenciacija nežymi. Didelių nukrypimų nuo demokratinio valdymo principų negali būti, nežiūrint valstybės vairo patekimo į demokratų ar respublikonų partijų rankas. Vad. amieji progresistai ar, tikriau, komunistai ten, neatrodo, jog pačiuptų normaliu

pasirodyta 28 kartus. Per įvairias gastroles aplankyta 67 Vokietijos miestai vakarinėse zonose (išvardinta). Tai turtingas įnašas mūsų tremties meno gyvenime.

Pasikalbėjus su LT Ansamblio dalyviais, juntamas pasiryžimas ir toliau dirbti, kol sąlygos leis bent stovyklos ribose, kad ir nustoja senųjų vadovų. Visi ansambličiai tikisi pasiekti J.A.V., kur žada susirinkti kuriame nors mieste ir parodyti amerikiečiams „Zydingį Nemuną“ su visomis jo grožybėmis. Užomazga būsimam ansambliui Amerikoj sudarysianti B. Pakšto vedama kapela, kuri jau turi darbo ir buto sutartis į Ohio valstybę. „Senoji tremties gvardija“ pasižada ir anapus Atlanto susiburti scenos ir dainos darbu.

Tikėkime, kad gilus patriotizmas, pasiryžimas ir energija įkvėps šiems žmonėms sužydėti laisvės šalyje lietuviškos dainos ir šokio perlais.

M. Rudys

Rusai nepasiruošę atominiam karui

SAKO JAV GENEROLAS MAJORAS ROBINSON

JAV generolas, pasiremdamas surinktais duomenimis, pareiškė, jog Sovietai dar neturi atominų bombų. Rašydamas straipsnį apie pramonės pažaidžiamumą bombomis, generolas nurodė, jog didžiausias Amerikos priešas dar neturi atominų bombų. Antrasis generolas, kuris karo metu projektavo atominę bombą, pažymėjo, jog Rusija dar nepasiruošusi atominiam karui.

Pagaliau net jeigu rusai ir turėsia a bombą, tai vistiek negalėsia jos nunešti, nes neturį tam priemonių. Tai dar praeisla keletas metų, kol rusai galės turėti a bombų ir galės jas nugabenti į tolimas vietas. Nurodoma, kad Amerika negalinti pasikliauti šiomis prielaidomis, bet turinti savo pramonę išlaikyti po kraštą ir apsaugoti nuo pažaidžiamumo. (UP/m)

700 MENININKŲ PRIEŠ KOMUNIZMĄ

Daily Mail reporteris praneša, kad per 700 aktorijų susirinkę privačiai ir sutikę paremti profsąjungos tarybos politiką, nukreiptą prieš komunizmą. Tačiau jie nesutiko su rezoliucija, kurioje buvo reikalaujama nelaikyti nė vienos komunistų įstaiigos sąjungoje. Susirinkime dalyvavo žvaigždės, chorų mergaitės, teatrai ir kit.

● Sovietų viešpačiai sutiko su britų prieš metus pasiūlymu dėl Triesto gubernatoriaus. Britai buvo pasiūlę

šveicarą H. Fluckiger, buvusį ambasadorium Maskvoje. Sovietai anksčiau atmetė jo kandidatūrą, o dabar atgala pasisakė už jį. Spėjama, jog Sovietai yra linkę Trieste perleisti Italijai, bet nedaryti laisvų miestu, kaip tai buvo numatyta Italijos taltkos sutartyje. Rusų sutikimas atėjo 18 mėnesių pavėluotai, sako britų kalbėtojas. (AP)

● Valruojama raketa ir iekianti iki 500 mylių bus pagaminta Amerikoj dar šiais metais. Mokslininkai ir kariniai žinovai išitikinę, jog jiems pasiseks pagaminti raketą, kuri lėks iki 5000 mylių. Tam reik. lūi paprašyta dar 200.000.000 dolerių. (AP)

● Jan Masarikas, kuris buvo nužudytas per langą Čekoslovakijoje, paliko Anglijoj dvarą, kurio vertė siekia 37.804 dol. Savo testamente jis 5000 dol. paskyrė dr. Jan Papanek, kuris dirba prie J.Tautų, kad tie pinigai būtų panaudojami politiniam darbu. (AP)

● Londone per keturių didžiųjų užsienių reikalų ministerių pavaduotojų konferenciją Austrijos taikos sutarties sudarymo reikalu visi susitarė, jog bus leista Jugoslavijai pasisakyti teritoriniu klausimu. JAV ir D. Britanija priešinosi bet kokiems Jugoslavijos teritorijos reikalavimams iš Austrijos, kai Sovietai vis palaiko, kaip ir anksčiau. Jugoslavija pasisakys ir dėl 150.000.000 dol. reparacijų iš Austrijos. (AP)

ar nelegaliu keliu valdžią. Ir todėl politinio režimo pasikeitimas negalės įvykti be tautos sutikimo ir geros valios. Šie svarbiausi faktai leidžia iš anksto apsispręsti už pietines JAV valstijas, negu už Pietų Amerikos kraštus. Pietinėje Amerikoje esti dažnas reiškinys, jog rytą atsikėlęs žmogus randa jau naują valdžią ar vykstantį sukilimą. Ir todėl jam sunku apsispręsti, ar eiti su senuoju režimu ar jau prisidėti prie naujojo. Toks valdžių kaitaliojimasis neleidžia rimtai atkurti krašto ūkinio gerbūvio, neleidžia sutvarkyti socialinio ar kultūrinio gyvenimo. Kiekvienas gyvena vienos dienos gyvenimu. Gal kiek pastoviau yra Argentinijoje ar Brazilijoje, bet ir čia dar nėra praėjusi vulkanizacija. Apie mažasias Pietų Amerikos valstybes netenka nė kalbėti. Šie motyvai ir leidžia pasisakyti už JAV pietines valstijas.

Antra, J.A.Valstybėse yra gerai organizuotas lietuvių gyvenimas, ko nėra kituose kraštuose. Čia gerai veikia ir visuomeninės bei bažnytinės organizacijos, taip pat ir kultūrinės.

Tremtinių, nuvykęs į pietines JAV valstijas, jeigu ras nepakenčiamas darbo ir klimato sąlygas, gali visada ir kiekvieno metu kreiptis į jam artimiausią organizaciją, kuri visada reikalauja ištiurtų ir padėtų. Šių dalykų nebūs arba žymiai silpniau bus reaguota Pietų Amerikos kraštuose, kur politinis gyvenimas nėra nusistovėjęs.

Trečia, J.A.Valstybės savo aukštu gyvenimo standartu praška visus kraštus, išskyrus gal Skandinaviją, nors ir ji yra nepasiekusi tokio aukšto civilizacijos lygio. Tokiame krašte negali būti didelio primityvumo darbuose ar poelgiuose su svetimaisiais, nors niekas negali užtikrinti, kad didelėje masėje neatsiras ir išnaudojtojų, ypač kur kapitalai yra vyraujantių faktorių kasdieniam gyvenime. Tačiau tai rečiau gali pasitaikyti, o antra, yra priemonių klausimui išskirti viešumon.

Šie samprotavimai leidžia daryti prielaidą, kad aš duociu pirmenybę, pietinėms JAV valstijoms, bet ne Pietų Amerikos kraštams, jeigu aš kitokio pasirinkimo neturėčiau.

Sia proga norėsiu priminti visiems tegs lietuviams, kurie negali emigruoti į jems norimus kraštus, pasinaudoti Amerikos katalikų organizacijos (NCWC) siūlomomis nevardinomis garantijomis. Ne kiekvienas gaves tokią nevardinę garantiją turės važiuoti į pietus; antra, ne kiekvienam bus bloga ir pietuose.

Niekas negarantuoja, kad visus tremtinius Amerika išves ten, kur nori, ir niekas neužtikrina, kad Amerikos lietuvių pajėgs parūpinti reikiamą kiekį darbo ir buto garantijų. Be to, nieks negarantuoja, kad šitaiptyliai rutulios politinė pasaulio raida. Gali viena gražia dieną suklepsnoti kuriame nors Europos kampą gaisras, kaip jis dabar klepsnoja Kinijoje ar Indonezijoje. Ką gi tada pasakys tie, kurie dabar gudragalvauja su visokiais nenorais išvažiuoti. Laikas apsisprendimui nėra ilgas. Pirmojo pasiūlymo neatmeskime. Mes nepasinaudosime, pasinaudos kiti.

Turėdamas galvoje tai, kas aukščiau pasakyta, aš, jei neturėčiau darbo garantijos, tuojau prašyčiau NCWC atstovą, kad man duotų nevardinę garantiją ir važiuočiau į didįjį galingąjį ir demokratinį kraštą, visai nežūrėdamas Pietų Amerikos kraštų.

Su šiomis mintimis kviečiu tremtinius susipažinti, pasvarstyti ir apsispręsti, kol dar nevēlu.

A. Musteikis

Trumanas apie Atlanto pakta

Prezidentas Trumanas spaudos konferencijoje pareiškė, jog ką jis yra pasakęs anksčiau apie šį pakta, tai galioja ir dabar. O jis per įvedimo iškilmes į prezidentus taip pasakė:

„Jei mes galėsime pakankamai aiškiai iš anksto padaryti, kad bet koks ginkluotas užpuolimas, kuris palies mūsų tautinį saugumą, bus sutiktas su didžiausia jėga, ginkluoto užpuolimo niekad negalėtų įvykti.“

Užsienių reikalų ministeris p. D. Acheson taip pat pabrėžė, jog tur jo ir senato vadų nesą tikrų skurtumų dėl siekiamų vyriausybės tikslų. (AP)

Steigs prieglaudų fondą

Sveicarijos laikraštis La Tribune de Geneve talpina pasikalbėjimą su IRO generaliniu direktoriumi W. Tuck apie DP išvietinimo problemas. IRO vadovybė išitikinusi, kad iki 1950 m. birželio 30 d., kai jos darbas pasibaigs, jau bus išvietinta trys ketvirtadaliai tų 750 000 tremtinių ir DP, kuriuos ji tuo tarpu aprūpina. IRO atidžiai seka DP spaudą, kad galėtų orientuotis pačių DP nuomone išvietinimo klausimu, ir specialėse spaudos konferencijose atsako į visus klausimus, kuriuos stato

tremtinių atstovai. Patys DP turi pasirinkti sau emigracijos šalys, užtat IRO susilaiko nuo atskirų kraštų reklamavimo. Kad sutvarkytų likimą tų tremtinių, kuriems nesiras galimybės suteikti produktingo darbo, IRO projektuoja rezervuoti tam tikrą fondą, maždaug 35 milj. dolerių pritaikintoms prieglaudoms įsteigti. Kur ir kaip tai bus vykdoma, tuo tarpu dar neaišku. Į šį darbą numatoma įtraukti labdarybės organizacijas, taipgi tuos tremtinius, kurie jau sūspėjė susidaryti savarankią egzistenciją. LLV/SB

Ko reikalauja Kanada

IRO britų zonos vyr. būstinė Lemgo praneša, kad artimiausiu laiku Kanadon bus vežamos šokiškos naujos grupės emigrantų; pavasario pradžioje 500 rūdos kasėjų, balandžio mėn. — 1000 laukų darbininkų, o birželio mėn. pirmoje pusėje — 250 darbininkų cukrinių runkelių plantacijoms Manitobe. Tarp kovo 15 ir 15 d. birželio nepriklausomai nuo jau minėtų akcijų priims dar cukrinių runkelių plantacijoms Manitobe 125 šeimas, o Albertoje — 160 šeimų. Kiekvienoje šeimoje turės būti ne daugiau kaip 6 asm., iš

kurių 4 turės būti darbingi. Be to priims dar 200 bevaikių porų, kurių pusę išvietins laukuose, bet kitą pusę miestuose. Be to, Kanados darbo ministerijos atstovai patys pasirinks 25 šeimų grupės darbus provincijos viešbučiuose, ūkyje ir mažesniuose miesteliuose, kur bus galima jiems suieškoti butus. Saskačevano provincijoje dar yra keletas laisvų vietų keramikos inžinieriams, bet „Imperial Oil Limited“ ieško keletą tremtinių su moksliniais laipsniais organinėje, neorganinėje ir fizikalinėje chemijoje. LLV/SB